

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Світлана ХАЛАТУР**
« ____ » _____ **20__ р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: Удосконалення менеджменту фінансової стійкості
сільськогосподарського підприємства

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Валерія ЯСТРЕБ

**Науковий керівник,
к.е.н., професор**

Юлія МАСЮК

Дніпро – 2022

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку та фінансів

Кафедра: Фінансів, банківської справи та страхування

Освітньо-професійна програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

Завідувач кафедри,

д.е.н., проф.

_____ Світлана ХАЛАТУР

« ____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на підготовку кваліфікаційної роботи

Ястреб Валерії Іванівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства

Науковий керівник: Масюк Юлія Володимирівна, к.е.н., професор

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «13» вересня 2022 року №2647

2. Термін подання здобувачем роботи: «09» грудня 2022р.

3. Вихідні дані до роботи: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал, Примітки до річної фінансової звітності, Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств (форма №50-сг), Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду (форма №29-сг).

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Фінансова стійкість підприємства як головний показник фінансового стану сільськогосподарського підприємства. 2. Дослідження ефективності менеджменту фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр». 3. Шляхи вдосконалення менеджменту фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр». Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Групи показників фінансової стійкості. Етапи менеджменту фінансової стійкості агропідприємства. Динаміка змін капіталу ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. Динаміка змін основних показників фінансових результатів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. Динаміка змін фінансових коефіцієнтів ПВФ "Агроцентр" за 2017-2021 рр. Динаміка змін коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. Динаміка показників рентабельності ПВФ "Агроцентр" за 2017-2021 рр. Динаміка показників ліквідності ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. Результати розрахунків періоду окупності інвестиційного проекту та коефіцієнту рентабельності проекту засобами Microsoft Excel. Результати розрахунку внутрішньої норми прибутку в MS Excel Аспекти впливу на фінансову стійкість ПВФ «Агроцентр».

Модель менеджменту фінансової стійкості агропідприємства із використанням стратегій системно-процесного підходу. Стратегічні дії з управління фінансовою стійкістю підприємства ПФФ «Агроцентр». Тактичні дії з управління фінансовою стійкістю підприємства ПФФ «Агроцентр». Оперативні дії з управління фінансовою стійкістю підприємства ПФФ «Агроцентр». Сезонна хвиля цін на яйця за 2017-2021.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Фінансова стійкість підприємства як головний показник фінансового стану сільськогосподарського підприємства.	11.05.2022	виконано
2.	Дослідження ефективності менеджменту фінансової стійкості ПФФ«Агроцентр»	19.09.2022	виконано
3.	Шляхи вдосконалення менеджменту фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр»	24.10.2022	виконано
4.	Формування висновків та пропозицій	25.11.2022	виконано
5.	Оформлення кваліфікаційної роботи	01.12.2022	виконано

Здобувач (ка) _____
(підпис)

Ястреб В. І.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Масюк Ю. В.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ГОЛОВНИЙ ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОГО СТАНУ С.-Г. ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Сутність менеджменту фінансової стійкості с.-г. підприємства та фактори, які її визначають	8
1.2. Політика менеджменту фінансової стійкості с.-г. підприємства	13
1.3. Методи аналізу та оцінки фінансової стійкості с.-г. підприємства	19
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПВФ «АГРОЦЕНТР»	26
2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансово-господарської діяльності ПВФ «Агроцентр»	26
2.2. Аналіз і оцінка показників та їх вплив на менеджмент фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»	31
2.3. Діагностика ймовірності настання банкрутства ПВФ «Агроцентр»	43
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПВФ «АГРОЦЕНТР»	52
3.1. Основні напрями покращення менеджменту фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»	52
3.2. Розробка стратегії менеджменту для підвищення фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»	59
3.3. Економіко-математичне моделювання та аналіз чинників впливу на рівень фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»	65
Висновки до розділу 3	72
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	83

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення менеджменту фінансової стійкості
сільськогосподарського підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 82 с., 19 рис., 10 табл., 15 додатків, 56 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є процес менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

Метою роботи є аналіз теоретичних і практичних аспектів оцінки фінансової стійкості агробізнесу та розробка заходів щодо підвищення фінансової стійкості.

Методи дослідження: економіко-статистичний, теоретичного узагальнення, абстрактно-логічний і порівняльний аналіз, а також методи індукції та дедукції.

Результати впроваджені в діяльність підприємства приватної виробничої фірми «Агроцентр», Дніпропетровська обл., місто Дніпро, вул.Мільмана, будинок 110.

АНОТАЦІЯ

Менеджмент фінансової стійкості, платоспроможність, фінансова рівновага, рентабельність, сільськогосподарське підприємство

SUMMARY

Management of financial stability, solvency, financial balance, profitability, agricultural enterprise

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогоднішній день господарська діяльність здійснюється в дуже складних умовах, на що впливають різні економічні (інфекція COVID-19), політичні, військові (війна Росії проти України) та інші ризики високого ступеня мінливості навколишнього становища. Ці події можуть спричинити суттєву невизначеність щодо майбутнього.

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших умов виживання, розвитку та конкурентоздатності в теперішній ситуації. Тому зростає важливість забезпечення достатньої фінансової стійкості бізнесу, яка полягає в безперебійному виконанні всіх напрямків діяльності суб'єкта господарювання, досягненні прибутковості роботи, формуванні позитивного іміджу серед партнерів, забезпеченні можливості залучення необхідних інвестицій та кваліфікованого персоналу, здатності динамічно розвиватися за принципами інноваційності. Крім того, фінансова стійкість різних суб'єктів господарювання є одним із факторів, який може забезпечити сталий економічний розвиток нашої країни.

Оцінка фінансової стійкості допомагає формулювати стратегію і тактику розвитку компанії, реалізовувати плани і управлінські рішення, контролювати виконання, виявляти резерви підвищення ефективності виробництва. Фінансова стійкість означає своєчасне та належне виконання підприємством своїх зобов'язань щодо платежів перед бюджетом, покупцями та постачальниками, робітниками і кредиторами та здатність бізнесу проводити поточні грошові розрахунки.

Важливо, однак, зазначити, що незважаючи на велику кількість та різноманітність дослідницьких робіт та сучасних наукових розробок з управління фінансовою стійкістю підприємств, удосконалення менеджменту фінансової стабільністю агробізнесу вимагає подальшого наукового дослідження. В цьому полягає актуальність теми та проведення даного дослідження.

Метою даної роботи є аналіз теоретичних і практичних аспектів оцінки фінансової стійкості агробізнесу та розробка заходів щодо підвищення фінансової стійкості. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність фінансової стійкості та менеджменту фінансової стійкості с.-г. підприємства та фактори які на неї впливають;
- обґрунтувати політику забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства;
- визначити методи аналізу та оцінки фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства;
- провести загальну характеристику та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства «Агроцентр»;
- провести аналіз і оцінку показників та їх вплив на менеджмент фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр»;
- визначити ймовірність настання банкрутства ПФФ «Агроцентр»;
- запропонувати основні напрями покращення менеджменту фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр»;
- запропонувати стратегії менеджменту для підвищення фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

Об'єктом дослідження є процес менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства.

Інформаційне забезпечення становить фінансова звітність ПФФ «Агроцентр», дослідження провідних науковців, монографічні дослідження та наукові публікації.

Методи дослідження. Для дослідження використовувались загальнонаукові а також спеціальні методи, а саме: економіко-статистичний,

теоретичного узагальнення, абстрактно-логічного та порівняльного аналізу, а також методи індукції та дедукції.

Науковою новизною кваліфікаційної роботи виступає обґрунтування теоретико-методологічних підходів, та практичних рекомендацій з приводу удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства, а саме запропоновано проект, який демонструє економічну ефективність інвестування в організацію впровадження лінії з переробки яєць.

Практичне значення кваліфікаційної роботи полягає в тому, що зроблені висновки та рекомендації допоможуть сільськогосподарським підприємствам налагодити ефективну систему управління фінансовою стійкістю, щоб здійснювати більш якісне та системне планування та якнайшвидше забезпечити підприємство необхідними ресурсами.

Апробація результатів дослідження. Головні результати дослідження кваліфікаційної роботи були опубліковані: 1. У фаховому виданні «Агросвіт», назва роботи – «Удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств».; 2. на XIII міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» 27-28 жовтня 2022р.; 3. Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін» 27 жовтня 2022 р.

РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ГОЛОВНИЙ ПОКАЗНИК ФІНАНСОВОГО СТАНУ С.-Г. ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність менеджменту фінансової стійкості с.-г. підприємства та фактори, які її визначають

В умовах сучасної ринкової економіки сільськогосподарські підприємства зобов'язані впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу, застосовувати ефективні методи господарювання та управління виробничим процесом, здійснювати результативну діяльність для стимулювання підприємницького духу, підвищувати конкурентоспроможності продукції.

Важливу роль у виконанні цього завдання відіграє аналіз господарської діяльності сільськогосподарського підприємства та менеджмент його фінансової стійкості. За допомогою такого аналізу формується стратегія і тактика розвитку агробізнесу, реалізуються плани та здійснюються управлінські рішення, контролюється виконання цих планів, здійснюється виявлення резервів для підвищення продуктивності, оцінюються результати діяльності підприємства.

Успішна робота підприємства багато в чому залежить від стабільності його фінансового становища. Якщо бізнес є фінансово стійким, він має багато переваг перед іншими подібними бізнесами в плані отримання кредитів, залучення інвестицій, вибору контрагентів і підбору кваліфікованих кадрів. Чим більш фінансово стійким є бізнес, тим менше він чутливий до змін ринкових умов, а отже, менший ризик його банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою будь-якого агропідприємства є забезпечення його фінансової стійкості.

Проте, незважаючи на значну кількість публікацій на цю тему, питання про суть фінансової стійкості залишається відкритим для суперечок на тлі зростаючого явища економічних криз. Понять «Фінансова стійкість

підприємства» можна знайти дуже багато. В основному вони доповнюють один одного або підкреслюють різні сторони поняття.

Поява нових визначень і термінів, наповнення існуючих понять і термінів новим змістом, усе це є наслідком зміни економічних відносин, що веде до розвитку економічної науки. Вивчення наукової літератури показує, що в інколи науковці прирівнюють один до одного такі поняття, як «фінансова стійкість», «фінансова стабільність» та «економічна стійкість», чи вказують на те, що ці поняття необхідно розрізняти, але трактують їх як більш-менш однакові. Правильно визначити економічну природу терміну «Фінансова стійкість підприємств» необхідно для розробки ефективних і успішних стратегій менеджменту.

За словами М.Д. Білика, фінансова стійкість – це стан фінансових ресурсів підприємства, при якому раціональне управління ними – запорука наявності власних коштів, стабільної прибутковості та гарантованого розширеного відтворення [5].

За словами Б.Є. Грабовецького, фінансова стійкість – це надійна гарантія платоспроможності, збалансованості власних і залучених коштів, незалежності від змін кон'юнктури ринку та партнерів, довіри до кредиторів та інвесторів, наявності достатнього прибутку для забезпечення самофінансування [13].

Ю.М.Тютюнник трактував фінансову стійкість як здатність підприємства підтримувати баланс активів і пасивів у постійно мінливих економічних умовах і забезпечувати довгострокову платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах прийнятного рівня ризику [38].

За визначенням Кравченка М.С., фінансова стійкість підприємства – це характеристика фінансового стану підприємства, яка залежить і впливає на всі сфери його діяльності, забезпечує реалізацію стратегії розвитку, досягається ефективним управлінням потоком капіталу та коштами, а також довгостроковим стабільним розвитком за існуючих ринкових умов [19].

Фінансова стійкість сільськогосподарського підприємства, на нашу думку, є ключовим компонентом його стійкості в цілому і виступає як об'єкт фінансового забезпечення господарської діяльності. Нею можна охарактеризувати стан фінансових ресурсів, показати положення пропорційного та збалансованого розвитку, вона дозволяє здійснити визначення рівня фінансового ризику, який пов'язаний із формуванням структури джерел коштів суб'єкта господарювання, а отже, ступінь стійкості фінансової основи майбутнього розвитку бізнесу.

Основна причина полягає в тому, що фінансова стійкість сільськогосподарських підприємств гарантує їх платоспроможність, а це дозволяє отримати багато переваг перед іншими подібними підприємствами в отриманні кредитних ресурсів, залученні інвестицій, виборі постачальників, підборі кваліфікованих співробітників.

Платоспроможність сільськогосподарського підприємства полягає в його готовності негайно погасити короткострокову заборгованість власними коштами. Це визначає його життєздатність та стійкість.

Чим вищий рівень фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства, тим більша його незалежність від несподіваних змін ринкової кон'юнктури і менша ймовірність банкрутства.

Якщо звернутися до сучасних публікацій, присвячених менеджменту корпоративної фінансової стійкості, то можна побачити, що більшість науковців розуміють менеджмент як методологічний інструментарій впливу на підприємницьку діяльність.

Менеджмент фінансової стійкості підприємства - це один із найважливіших функціональних напрямів усієї системи фінансового менеджменту. Також тісно пов'язаний менеджмент фінансової стійкості підприємств і з іншими системами менеджменту та органічно входить у систему менеджменту доходів та витрат, руху активів, грошових коштів.

Під менеджментом фінансової стійкості підприємства розуміють систему принципів і методів прийняття та здійснення управлінських рішень,

пов'язаних із забезпеченням формування та розміщення фінансових ресурсів і активів, що дозволить бізнесу розвиватися за рахунок збільшення прибутку та капіталу зі збереженням платоспроможності та кредитоспроможності та підтримкою фінансової рівноваги.

Об'єктом менеджменту фінансової стійкості визначено всі напрями діяльності компанії для забезпечення її функціонування в ринкових умовах.

До суб'єктів управління, які є підсистемами процесу управління, належать керівники та менеджери фінансових служб, які координують фінансово-господарську діяльність підприємства для забезпечення стабільної прибуткової діяльності.

На нашу думку, метою менеджменту фінансової стійкості підприємства є постійна підтримка заходів, спрямованих на запобігання виникненню ознак кризи, платоспроможності та втрати довіри до підприємства. Хоча повинна бути забезпечена довгострокова фінансова стійкість бізнесу, у поточному періоді можуть виникнути проблеми з формуванням резервів у зв'язку з накопиченням кредиторської заборгованості. Тому необхідна постійна увага моніторингу виконання несвоєчасних платежів покупцями продукції, прогнозування витрат коштів на покриття кредитних зобов'язань, податків та інших направлених платежів, тобто повинен підтримуватися збалансований потік коштів для недопущення дестабілізації.

Оскільки фінансова стійкість є характеристикою стану підприємства в певний період часу, необхідно ретельно продумати встановлення дієвих факторів, що впливають на її рівень. Фінансовими важелями в процесі забезпечення фінансової стабільності є виручка, прибуток, фінансові санкції, собівартість продукції (робіт, послуг), депозити, пайові внески, інвестиції, умови кредитування.

Запас фінансової стійкості підприємства в основному залежить від розміру власного та позикового капіталу, власних оборотних коштів, сукупних активів та наявності чистого прибутку. Таким чином, зміна даного показника призводить до коливання фінансової стійкості бізнесу. Управління

фінансовою стійкістю відбувається завдяки активізації комплексу механізмів як на рівні фірми, так і на рівні країни.

До зовнішніх факторів, найбільше впливаючих на внутрішню фінансову стійкість підприємства можна віднести:

- політичні фактори (політична ситуація, нестабільна економіка, націоналізація власності, військові дії, тощо), які погіршують інвестиційне середовище та викликають відтік капіталу;
- можливі законодавчі зміни (зміни податкового та ліцензійного, антимонопольного регулювання);
- ринкові фактори (особливо попит на ринку, конкуренція та взаємовідносини з постачальниками, які визначають ціну і кількість продукції продажі, частку на ринку).

Внутрішні фактори, що здійснюють найбільший вплив на фінансову стійкість підприємств, в першу чергу є фактори менеджменту, а саме: спосіб підприємницької діяльності; рівень інформаційного потоку підприємства; моніторинг стану зовнішнього середовища; рівень розумного використання грошових ресурсів підприємства на особисті потреби власників.

Фактори виробництва також являються не менш важливим аспектом кризової стійкості сільськогосподарського підприємства. Однією з головних причин фінансової кризи підприємства є: використання застарілої техніки та обладнання, недостатня кваліфікованість персоналу, що призводить до істотних втрат на підприємстві, значного відсотку браку і непривабливості споживчої характеристики та зниження конкурентоздатності продукції.

Комерційні чинники, або фактори маркетингу, за неправильної оцінки ринкової ситуації, недооцінки можливостей конкурентів, помилок в маркетинговій стратегії сільськогосподарського підприємства можуть призвести до кризи [55].

Для забезпечення фінансової стійкості агробізнесу необхідне управління цими факторами для протидії негативним впливам зовнішнього середовища. За умови, що внутрішня структура підприємства є стабільною і резерви великі,

але зовнішнє середовище нестабільне, дії щодо запобігання зовнішнім загрозам ринку через диверсифікацію та модернізацію бізнесу будуть ефективними. Якщо у компанії більше слабких сторін, ніж сильних сторін, доцільно або зосередитися на дуже вузькому сегменті ринку, або піти з ринку.

Вирішення проблеми забезпечення фінансової стійкості передбачає аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів, які здійснюють вплив на фінансову стійкість підприємств.

1.2. Політика менеджменту фінансової стійкості с.-г. підприємства

Під забезпеченням фінансової стійкості агробізнесу слід розуміти формування та реалізацію системи принципів і методів, пов'язаних із забезпеченням формування та розміщення фінансових ресурсів і активів, які дають можливість підприємствам розвиватися на основі прибутковості та зростання капіталу, зберігаючи при цьому платоспроможність і кредитоспроможність, забезпечуючи та підтримуючи фінансову рівновагу. При цьому мета забезпечення фінансової стабільності визначається для усіх сфер, у яких агропідприємство забезпечує свою діяльність у ринкових умовах.

Для того, щоб досягнути поставленої мети щодо забезпечення фінансової стабільності необхідно вирішити низку завдань для кожного напрямку діяльності агробізнесу. Ефективне забезпечення фінансової стабільності залежить від координації процесів виробництва і збуту, тобто Продукція, що випускається, повинна повністю задовольняти потреби споживачів і реалізовуватися згідно плану реалізації. Зведення до мінімуму залишків готового продукту допомагає прискорити оборот ліквідних засобів, сприяє прибутковому зростанню та стійкості агробізнесу. Водночас обґрунтування залучення кредитних ресурсів для поновлення виробничих потужностей забезпечить отримання конкурентної переваги: зниження собівартості продукції та збільшення продажів.

Під час менеджменту фінансової діяльності слід вивчати структуру власного та позикового капіталу, щоб підтримувати фінансову стійкість.

Визнаючи, що такі сфери діяльності, як інвестиції, кредитування тощо, які пов'язані з вивільненням оборотних коштів інколи негативно впливають на фінансову стійкість агропідприємства, тому в процесі забезпечення фінансової стійкості доцільно врахувати, що додаткових прибутків буде достатньо щоб погасити заборгованість за розрахунками, що вже відбулися. Також необхідно спланувати джерело поточних витрат, тобто врівноважити і синхронізувати потік грошових потоків.

Загалом, цілі та завдання підтримки фінансової стійкості досягаються такими шляхами, основними з яких є:

1) запланований рух капіталу відповідно до виробничих потреб зі звертанням уваги на узгодженість надходжень і витрат капіталу в короткостроковому періоді, щоб можна було виявити не тільки прорахунок плану, але й кошти для майбутнього бізнесу операції резервного фонду;

2) стимулюючі фактори, які спонукають керівників підвищувати відповідальність керівників за їхнє ставлення до виконання своїх обов'язків, організувати діяльність органів управління, зменшувати вплив суб'єктивних людських факторів, своєчасніше реагувати на фінансові помилки, які можуть мати місце у фінансово-господарській діяльності підприємств у процесі;

3) належним чином оброблена фінансова інформація щодо формування та використання капіталу підприємства та відповідних грошових надходжень і відтоків. Ця функція надає можливість отримувати дані для аналізування та складання прогнозів щодо фінансової стійкості бізнесу;

4) аналіз та обробка отриманої фінансової інформації за встановленими показниками оцінки фінансової стійкості, проведення структурного дослідження капіталу та інших ресурсів підприємства, визначення джерела покриття запасів;

5) розробка контрольних заходів, що здійснюються фінансовим планом для досягнення нормативних значень на основі показників оцінки фінансової стійкості. Введення в дію контрольної функції дає можливість налагодити процес реалізації стратегії розвитку підприємства в довгостроковому періоді та своєчасному впровадженню заходів щодо підтримки фінансової стійкості;

6) у процесі вжиття заходів щодо поліпшення або збереження існуючого фінансового стану, здійснення моніторингу ефективності забезпечення фінансової стійкості агропідприємства, враховуючи можливість виникнення проблем з платоспроможністю, ліквідністю, прибутковістю, тобто тих складових, які безпосередньо впливають на стійкість фінансової діяльності в цілому [32].

Для забезпечення фінансової стійкості аграрного бізнесу необхідно дотримуватись певних принципів, серед яких:

1) комплексність виконання поставлених завдань та досягнення мети забезпечення стійкості за видом діяльності, функціями забезпечення, різними формами і видами стійкості;

2) оптимальність швидкості розвитку підприємства та обсягу залучення позикових коштів, а також оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу, як ознака забезпечення фінансової стабільності на кожному етапі;

3) систематичність при оцінці і прогнозуванні стійкості, враховуючи вплив внутрішніх та зовнішніх чинників, ризику, змін у виробничих процесах тощо, що визначають напрям розвитку фінансово-господарської діяльності;

4) рентабельність підприємницької діяльності, як гарантія своєчасного і повного розрахування з кредиторами, стабільність поточної діяльності, відсутність негативного впливу зовнішнього середовища та внутрішніх непередбачених обставин, пов'язаних з виробництвом продукції: простоїв, несвоєчасних поставок продукції, недостатньою кількістю запчастин для обслуговування обладнання тощо;

5) ефективність забезпечення фінансової стійкості досягається дієвістю прийняття рішень щодо забезпечення різних сфер і процесів діяльності на всіх функціональних рівнях, їх узгодженістю на кожному етапі реалізації, ефективністю послідовності реалізації розробленого напрямку дій за поточними, тактичними та стратегічними завданнями.

Категоріальними ознаками, що визначають тип фінансової стійкості, є: час оцінки, рівень забезпеченості резервами та джерела їх формування, рівень фінансової стійкості, характер виконання в часі, фінансова стійкість як фінансовий стан.

Підсумовуючи методичний підхід до менеджменту фінансової стійкості, виглядає доцільним класифікувати показники фінансової стійкості підприємства за такими ознаками: за елементом оцінки, за рівнем суттєвості, за визначеним характером та за встановленням нормативного значення. У загальному вигляді методичний інструментарій менеджменту фінансової стійкості підприємства може бути представлений наборами показників (рис.1.1).

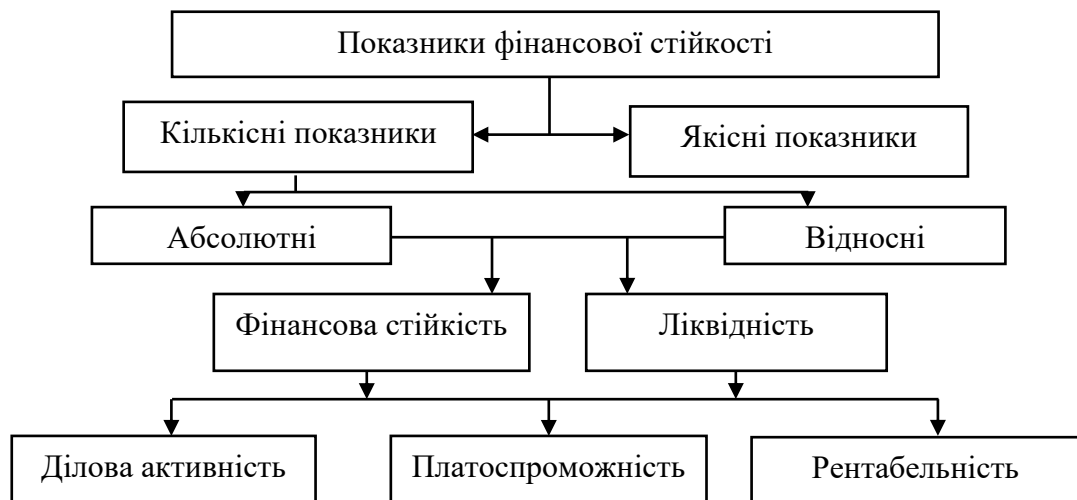

Рис. 1.1. Групи показників фінансової стійкості [9].

Кризовий і передкризовий стан в агробізнесі вимагає розробки нових та більш удосконалих підходів до менеджменту фінансової стійкості. Характерними ознаками фінансових криз на сільськогосподарському підприємстві є: зниження попиту на продукцію підприємства, що призводить

до падіння виробництва; зростання боргів перед постачальниками, державним бюджетом, банками тощо; затримки виплати заробітної плати працівникам.

Перспективним напрямком управління фінансово-господарською діяльністю бізнесу є розробка процесів менеджменту його фінансової стійкості, які забезпечуватимуть управління фінансовими рішеннями через операції та стратегію. Його сутність можна визначити як сукупність принципів і методологій управління розробкою та впровадженням рішень, заснованих на діагностиці фактичного стану фінансової стійкості, виявленні дестабілізуючих факторів стійкості розвитку та оцінці показників. Фінансова стійкість, узгоджуючи цілі та завдання бізнесу з внутрішніми та зовнішніми умовами середовища, забезпечує баланс між обсягом необхідних фінансових потреб та фактичним фінансовим і ресурсним потенціалом на певних етапах життєвого циклу агропідприємства. Етапи менеджменту фінансової стійкості підприємства показано на рисунку рис.1.2.

Для оцінки еталонної фінансової стійкості підприємства, або достатньої фінансової стійкості та фінансової стабільності, пропонуються такі основні показники (на основі даних балансу), як платоспроможність, ліквідність, фінансова стійкість, операційна діяльність та рентабельність. Їх розрахунок проводиться як відповідне співвідношення між статтями балансу.

Сьогодні підприємства мають значні проблеми із забезпеченням фінансової стабільності, насамперед через неправильне та неефективне управління структурою свого капіталу та активів. Оцінюючи фінансову стійкість фірми за допомогою деяких показників, можна виявити важливі проблеми, пов'язані з наступним: по-перше, інтерпретація результатів розрахунку окремих показників фінансової стійкості; по-друге, частина показника позитивно характеризує фінансову стійкість (наприклад, структура капіталу), інша частина характеризує фінансову стійкість з негативного боку (наприклад, структура активів). Це унеможлиблює точно визначити рівень фінансової стійкості.

Рис.1.2. Етапи менеджменту фінансової стійкості агропідприємства [22].

За результатами оцінки ключових показників та кінцевих показників ми можемо дізнатися в якому стані фактично знаходиться підприємство: стійке чи нестійке становище підприємства на ринку; керованість чи некерованість процесу розвитку підприємства; вплив нестабільних факторів є оборотними або незворотними (не можна контролювати). Пройшовши діагностику підприємства, можна вибрати тип менеджменту його виробничо - господарської та фінансової діяльності. В нестабільному, невизначеному та динамічному економічному середовищі найбільш пасуючим підходом до менеджменту фінансової стійкості агропідприємства є параметричне адаптивний менеджмент за результатами, включаючи елементи раннього запобігання впливу зовнішньої нестабільності. При виборі підходу до менеджменту фінансової стійкості агропідприємства суть процесу

менеджменту слід розглядати як об'єднання трьох складових: інформації, організації менеджменту й безпосередньо самого менеджменту.

Спираючись на сучасну концепцію менеджменту реалізації цілей і завдань менеджмент фінансової стійкості агропідприємства повинен вирішуватися на двох рівнях: стратегічному (визначення мети оновлення системи) та операційному (визначення напрямків удосконалення системи).

Для того, аби виділити ці рівні, по-перше, необхідно врахувати фактор часу умови забезпечення фінансової стійкості підприємства в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі; На операційному рівні це має бути процес управління безперервністю виробничого процесу підприємства та руху коштів. Критерієм ефективності управління на цьому рівні може слугувати оцінка динаміки фінансової стійкості та показників ліквідності. Саме на цьому рівні налагоджуються методи аналізу та оцінки нестійких і малоактивних факторів розвитку підприємства.

1.3. Методи аналізу та оцінки фінансової стійкості с.-г. підприємства

Аналіз фінансової стійкості агропідприємства є, можна сказати, одним із найважливіших етапів оцінки діяльності та фінансово-економічного стану підприємства, він відображає результати поточного, інвестиційного та фінансового розвитку підприємства, містить інформацію, необхідну інвесторам, а також характеризує можливості підприємства виплачувати свої борги та зобов'язаннями та збільшувати свій економічний потенціал.

Після вивчення літератури фінансову стійкість можна визначити як якісну характеристику фінансового стану фірми, тобто здатність фірми залишатися платоспроможною та незалежною від зовнішніх кредиторів на протязі довгого періоду піддаючись впливу внутрішніх та зовнішніх змін при збереженні оптимального співвідношення поміж власним і позиковим капіталом.

Оцінка фінансової стійкості агропідприємства включає об'єктивний аналіз розміру та організації активів, а також зобов'язань підприємства і на цій основі визначення фінансової стабільності агропідприємства та незалежності, а також аналіз того, чи відповідає фінансово-економічна діяльність підприємства цілям статутної діяльності цього підприємства.

Фінансово стійкою можна назвати таку фірму, яка за рахунок власного капіталу може покрити кошти, інвестовані в активи, в тому числі основні засоби та оборотні кошти нематеріальні активи, та не допускає необґрунтованої дебіторської та кредиторської заборгованості, розраховується з зобов'язаннями у встановлені терміни.

Фінансова стійкість відображає постійне перевищення доходів над витратами, забезпечує вільний обіг коштів для підприємства і за рахунок ефективного використання коштів полегшує поточний процес виробництва та реалізації продукції.

Щоб визначити рівень фінансової стійкості підприємства, необхідно проаналізувати:

- склад і розміщення майна суб'єктів господарювання;
- динаміку та структуру джерел фінансування;
- наявність власних обігових коштів;
- кредиторську заборгованість;
- наявність і структуру оборотних коштів;
- дебіторську заборгованість;
- платоспроможність [53].

Першочерговим завданням аналізу фінансової стійкості є визначення здатності підприємства опиратися несприятливому впливу різноманітних чинників, що впливають на його фінансове становище. За результатами такого аналізу мають бути зроблені висновки про здатність підприємства здійснювати господарську діяльність та здатність отримувати прибуток за умов економічної незалежності та можливість фірми підтримувати такий стан.

Як вважають більшість авторів, найбільш повний аналіз ми можемо отримати за допомогою абсолютних та відносних показників. Але виявлено, що в тому випадку, коли абсолютні показники збігаються, то вибір відносних показників відрізняється. Крім того, слід пам'ятати, що прямим показником платоспроможності підприємства є фінансова стійкість, з цього походить, що при аналізі слід також комплексно розглядати набір показників платоспроможності та ліквідності.

На різних етапах розвитку національної економіки сформувалися такі основні методи оцінки фінансової стійкості підприємств (табл.1.1), як аналіз фінансово-економічного стану неплатоспроможних суб'єктів господарювання, комплексна оцінка їх інвестиційної привабливості, оцінка фінансового становища, тощо. З них, однак, найпоширенішим став коефіцієнтний метод оцінки фінансового стану підприємства, в якому «...об'єктом дослідження є різноманітні коефіцієнти — різні відносні показники, розраховані шляхом порівняння з деякими абсолютними показниками». Фінансові показники агропідприємств містяться в різних видах звітності.

Як правило, оцінки на основі підходу фінансових коефіцієнтів відбуваються за групами показників фінансової стійкості, дослідження стану корпоративних активів, визначення платоспроможності та ліквідності, показників прибутковості, показників ділової активності. Класифікація груп, склад і методи розрахунку показників, наведені в нормативних документах та різноманітних наукових виданнях, значно відрізняються, що призводить до відсутності єдиного підходу до оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання.

Накопичення протиріч призводить до порушення внутрішньої рівноваги економічної системи підприємства та виникнення негативної загальної фінансової ситуації, за якої зміни параметрів, що впливають на систему управління не компенсуються, хоча їх сума не має нульового значення. Тому потрібно шукати рішення, щоб визначити найкращий варіант обчислення.

Таблиця 1.1

Основні методичні підходи оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва методу	Що показує
Фінансових коефіцієнтів	Визначення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, рентабельності діяльності, майнового стану та ділової активності
Бальної оцінки	Отримане значення порівнюється з нормативним для отримання загального показника, вираженого в балах.
Рейтингової оцінки	Підприємства класифікуються за ступенем їхнього фінансового становища та різними показниками, щоб ранжувати їх відповідно до обраних характеристик.
Матричної оцінки	Побудування матриці стандартизованих коефіцієнтів на основі набору фінансових показників. Проведення порівняльної рейтингової оцінки по певних показниках.
Інтегральної оцінки	Інтегральний показник визначається за допомогою застосування різних методів. Інтегральні показники можуть охарактеризувати і окремі компоненти, і загальний фінансовий стан.
Абсолютних показників	За результатами маржинального аналізу оцінюються різні аспекти фінансового стану та визнається тип фінансової стійкості щодо характеристик стабільності джерела покриття власного капіталу та рівня фінансової стійкості.
Дискримінантних моделей	Визначення ймовірності банкрутства за допомогою інтегральної моделі аналізу фінансового стану агропідприємства. Виділяють багатоваріантні та однофакторні моделі.

Враховуючи те, що фінансова стійкість означає довгострокову платоспроможність, при оцінці слід уважно поставитися до визначення резерву фінансової стійкості, що дасть змогу уявити обсяг продажів, що означатиме стабільну та не збиткову підприємницьку діяльність. Отже, оцінку фінансової стійкості підприємства необхідно проводити динамічно за такими етапами:

перший етап - аналіз абсолютного показника;

другий етап - аналіз відносних показників;

третій етап - аналіз індексу платоспроможності;

четвертий етап - визначення резерву фінансової стійкості.

Під фінансовою стійкістю слід розуміти його платоспроможність протягом певного часу, дотримання умов фінансової рівноваги власних і позикових коштів [29].

Фінансова рівновага - це відношення власних коштів підприємства до залучених коштів, за якого за рахунок власних фінансових ресурсів підприємства повністю погашаються давні та нові зобов'язання. Точка фінансової рівноваги, яка розрахована за певними правилами, не дозволяє підприємствам, з одного боку, нарощувати позикові кошти, а з іншого – використовувати накопичені власні кошти без необґрунтованості.

Якщо врахувати, що власні та залучені фінансові ресурси проходять стадії формування, розподілу та освоєння, а їх кінцеві суми використовуються для поповнення майна, то аналіз фінансової стійкості на кожному етапі встановлює умови зміцнення або втрати фінансової рівноваги.

Фінансова рівновага – це багатогранне поняття, яке не можна розглядати з однієї сторони. виділяють наступні підходи до визначення фінансової рівноваги підприємства:

1) майновий підхід - характеризує збалансованість активів і пасивів балансу з точки зору строків і здатності підприємства своєчасно розраховуватися за боргами;

2) функціональний підхід – означає функціональну рівновагу між джерелами капіталу та їх використанням, відповідно до основних напрямів економічної діяльності (інвестиції, операції, валютний цикл).

з цього випливає, що фінансова рівновага визначається здатністю виконувати свої боргові зобов'язання перед кредиторами. досяжки фінансової рівноваги можна лише забезпечивши правильність роботи з власними засобами, визначивши оптимальну структуру активів і пасивів та забезпечивши їх ефективне використання [43].

Шкала для вимірювання фінансово-економічного становища підприємства наводиться по таких трьох позиціях: чистого кредитування, рівноваги, чистого запозичення.

Різницю між власним капіталом та нефінансовими активами називають ідентифікатором фінансової стійкості підприємства. Він обчислюється як різниця між чистим кредитуванням та чистим запозиченням.

Позначення:

A – економічні активи;

A_n – нефінансові економічні активи;

A_f – фінансові економічні активи;

K – капітал;

BK – власний капітал;

PK – позиковий капітал;

B – чисте кредитування (запозичення).

Капітал підприємства і економічні активи - це майно підприємства, тобто, $A = K$. Економічні активи поділяються на фінансові і нефінансові активи, тобто $K = BK + PK$. З цього випливає, що фінансово – економічне рівняння має такий вигляд: $A_n + A_f = BK + PK$. $BK + A_n$ - чисте кредитування, $BK - A_n$ - чисте запозичення. За фінансово - економічної рівноваги ця різниця становить 0: $B = BK - A_n$.

Різниця між власним капіталом та нефінансовими активами + різниця між позиковим капіталом та фінансовими активами = 0:

$$(BK - A_n) + (PK - A_f) = 0 \quad (1.1)$$

Можна зробити висновок, що додатні та від'ємні значення B мають бути врівноваженими однаковими за абсолютною величиною, але протилежними за знаком значеннями різниці між позиковим капіталом і фінансовими активами ($PK - A_f$): якщо $B > 0$, то $(PK - A_f) < 0$; якщо $B < 0$, то $(PK - A_f) > 0$; якщо $B = 0$, то $(PK - A_f) = 0$.

З цього випливає те, що індикатором фінансової стійкості являється покриття фінансовими активами позикового капіталу, тобто $B = A_f - PK$.

Отже, фінансова рівновага є комплексним показником, на який значною мірою впливають облікова політика підприємства, політика підприємства щодо формування та розподілу прибутку, амортизація, дивіденди, емісійна політика та інші фактори. У свою чергу, фінансова стійкість і платоспроможність підприємства залежить від рівня фінансової рівноваги, що є необхідною умовою його фінансово-економічної безпеки.

Висновки до розділу 1

1. Дослідження теоретичних аспектів фінансової стійкості агропідприємств показує відсутність єдиного підходу до змісту цієї категорії. Ми вважаємо, що термін «фінансова стійкість підприємства» можна трактувати у вузькому розумінні як характеристику фінансового стану підприємства, яка відображає успішну діяльність підприємства; а в широкому як створення такої структури капіталу, яка б дозволила підтримувати фінансову рівновагу підприємства, що дасть змогу підтримувати баланс активів і пасивів у постійно мінливих економічних умовах і забезпечувати довгострокову платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах прийняттого рівня ризику.

2. У кваліфікаційній роботі розглянуто політику забезпечення фінансової стійкості агропідприємства. Щоб досягнути поставленої мети щодо забезпечення фінансової стабільності необхідно вирішити низку завдань для кожного напрямку діяльності агробізнесу. Ефективне забезпечення фінансової стабільності залежить від координації процесів виробництва і збуту, тобто Продукція, що випускається, повинна повністю задовольняти потреби споживачів і реалізовуватися згідно плану реалізації. Зведення до мінімуму залишків готового продукту допомагає прискорити оборот ліквідних засобів, сприяє прибутковому зростанню та стійкості агробізнесу.

3. Показники фінансової стійкості та фінансові індикатори характеризують поточні результати інвестування та фінансового розвитку підприємств. Вони є важливими інформаційними полями для спроможності інвесторів і кредиторів слідкувати за виконанням своїх зобов'язань. Формування фінансової рівноваги та підтримання достатньої платоспроможності в сучасних ринкових умовах є здатністю підприємств адаптуватися до змін зовнішнього середовища та передумовою нарощування економічного потенціалу.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПВФ «АГРОЦЕНТР»

2.1. Загальна характеристика та аналіз фінансово-господарської діяльності ПВФ «Агроцентр»

Приватна виробнича фірма «Агроцентр» зареєстрована 07.09.1999 за юридичною адресою Україна, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, вул.Мільмана, будинок. Керівником організації є Карпенко Михайло Михайлович.

Розмір статутного капіталу складає 200 000,00 грн. Станом на останнє оновлення даних 13 листопада 2022 року статус організації не був у процесі припинення.

Основним видом діяльності підприємства є вирощування та реалізація сільськогосподарських культур, особливо продовольчих, досліджуване господарство також займається вирощуванням та реалізацією продукції тваринництва: птиці, свиней, овець.

Структура управління агропідприємством організована за лінійно-функціональними ознаками, тобто в процесі управління дотримуються лінійного зв'язку підпорядкованості, а управління діяльністю виробничих підрозділів здійснюється за функціональними характеристиками. Така організація управління підприємством дає можливість максимально підвищити ефективність управління виробничою системою.

Рельєф підприємства переважно рівнинний. Посівна площа підприємства складає 8702 га, а освоєність – 100%.

Найбільш поширені ґрунти – чорноземи, типові з невеликим вмістом гумусу і важких суглинків, вміст мікроелементів у ґрунті середній. Характеристика стану ґрунту свідчить про сприятливі умови для ефективного вирощування сільськогосподарської продукції.

Управління сільським господарством базується на використанні земельних фондів, переважно сільськогосподарських угідь, і його структура впливає на ступінь спеціалізації сільськогосподарського виробництва підприємств.

Розглянемо динаміку складу та структури земельних угідь у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка складу та структури земельних угідь ПВФ «Агроцентр» у 2017р.-
2021р.

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021р. у % до 2017р.
	га	га	га	га	га	
Загальна земельна площа	8160	9365	8274	9516	8702	106,6
в т.ч., с.-г. угідь	8160	9212	8160	9377	8596	105,3
з них ріллі	8058	9365	8274	9516	8702	107,9
пасовищ	102	153	114	139	106	103,9
Приходиться на 1 робітника:	25	32	28	35	34	136
- с.-г. угідь	25	32	28	35	34	136
- ріллі	25	32	28	35	34	136

Отже, проаналізувавши дані таблиці можна зробити висновок, що за період з 2017р.-2021р. земельна площа досліджуваного підприємства коливалась. Проте, у 2021р., порівняно з 2017р. земельна площа збільшилась на 542 га, що становить 6,6%. Площа ріллі збільшилась на 7,9%, а площа пасовищ - на 3,9%.

Для покращення фінансово-економічного становища сільськогосподарського підприємства необхідне ефективне та раціональне формування та використання трудових ресурсів. Саме від людських факторів

залежить ефективне функціонування агропідприємства та економіки в загальному. Необхідно оцінити безпеку та ефективність використання трудових ресурсів, звернути увагу на методи стимулювання та визначити найбільш ефективні форми стимулювання праці для підвищення зацікавленості працівників у корпоративній роботі. Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання представлена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання
в ПФФ «Агроцентр»

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021 р. до 2017р., %
Валова продукція, тис. грн.	134255	159209	162912,5	168190,8	199616,1	148,68
в т.ч. в рослинництві	73947,9	83458,9	95986,7	99341,5	113536,2	153,53
в тваринництві	60307,1	75750,1	66925,8	68849,3	86079,9	142,74
Середньорічна кількість працівників, осіб, всього:	318	292	288	275	254	79,9
в т.ч. в рослинництві	174	148	155	143	135	77,6
в тваринництві	144	144	133	132	119	82,6
Річна продуктивність праці, тис. грн., всього:	422,2	545,2	565,7	611,6	785,9	186,9
в т.ч. в рослинництві	425	564	619,3	694,7	841	197,9
в тваринництві	418,8	526	503,2	521,6	723,4	172,7

Розглядаючи трудові ресурси спостерігається постійне скорочення

персоналу протягом 2017-2019 років. Їх кількість зменшилась на 26 осіб в 2018 році та ще на 4 особи в 2019 році.

Середньомісячна заробітна плата збільшується в 2019 році на 29,28% і становить 8 тис. грн. на одну особу. У результаті збільшилась продуктивність праці персоналу з 213,50 тис. грн./особу в 2017 році до 712,47 тис. грн./особу в 2019 році.

Спостерігається, як і в попередні роки, скорочення персоналу протягом 2020-2021 років. Їх кількість зменшилась на 13 осіб в 2020 році та ще на 21 особу в 2021 році.

Середньомісячна заробітна плата збільшується в 2021 році на 25,26% і становить 9,71 тис. грн. на одну особу. У результаті збільшилась продуктивність праці персоналу з 712,47 тис. грн./особу в 2019 році до 799,54 тис. грн./особу в 2021 році.

Валова продукція на гектар сільськогосподарських угідь являє собою рівень ефективності землекористування, тому її зростання свідчить про покращення економічної діяльності агропідприємства, і навпаки. Валова продукція кожного виду в натуральній формі з одиниці земельної площі також характеризує досягнутий рівень економічної ефективності. Як ми можемо бачити з таблиці валова продукція у 2021р. підвищилась, порівняно із 2017р., майже на 50%, а річна продуктивність праці підвищилась майже на 90%, що свідчить про позитивну динаміку змін.

Важливою складовою потенціалу аграрного бізнесу є його основні та оборотні кошти. Основні фонди підприємства є невід'ємною частиною матеріально-технологічної основи підприємства, а їх розвиток і зростання є найважливішою умовою збільшення товарообігу, прибутку та підвищення рівня технічної оснащеності. Водночас оборотні кошти відіграють важливу роль у підвищенні ефективності використання основних виробничих фондів.

Розумне співвідношення основних і оборотних фондів оптимального розміру забезпечує підвищення показників ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств. Розглянемо динаміку основних і

оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка основних і оборотних засобів, рівень забезпеченості та ефективність їх використання в ПФФ «Агроцентр»

Показник	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2021р. до 2017р.,%
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	41976	54360	65038	71009	70822,5	168,7
Середньорічна вартість оборотних фондів, тис. грн.	167371,5	222152	151867	123061,5	226318,5	135,2
Фондозабезпеченість в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	114,4	180,5	186,1	146,2	123,9	108,3
Фондоозброєність праці в розрахунку на 1 середньорічного працівника, тис. грн.	132	192,4	225,8	258,2	278,8	211,2
Фондовіддача в розрахунку на 100 грн. основних засобів, грн.	319,8	292,9	250,5	236,8	281,8	88,1
Фондомісткість 100 грн. валової продукції, грн.	31,3	34,1	39,9	42,2	35,5	113,4
Вартість оборотних фондів в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	205,1	237,2	187,2	129,3	260,1	126,8

Як ми бачимо з таблиці 2.3 усі показники мають позитивну динаміку змін. Середньорічна вартість основних засобів підвищилась на 69%; середньорічна вартість оборотних фондів зросла на 35%; фондозабезпеченість підвищилась на 8%; фондоозброєність зросла на 112%; фондовіддача знизилась на 11,9 %; фондомісткість підвищилась на 13,4%.

Розглянемо у додатку А динаміку складу і структури товарної продукції в ПФФ «Агроцентр».

З даного додатку можемо зробити висновок, що провідну роль на підприємстві у рослинництві займає вирощування соняшнику та пшениці, а у тваринництві виробництво яєць та вирощування птиці.

Розглянемо ранжований ряд питомої ваги окремих видів продукції (табл.2.4) та визначимо спеціалізацію підприємства.

Таблиця 2.4

Ранжований ряд питомої ваги окремих видів продукції, %

Рік	1	2	3	4	5	6	7	К _c
2017	31,9	28,9	15,2	9,9	7,8	3,3	3,1	0,24
2018	38,1	24,3	16,4	9,0	6,9	5,9	0,5	0,26
2019	32,3	27,8	16,6	9,1	8,5	5,4	0,3	0,25
2020	30,5	20,9	13,7	12,5	11,8	9,9	0,5	0,21
2021	35	27,3	16,7	8,2	7,9	4,7	0,02	0,31

В нашому випадку показник, що визначає структуру товарної продукції та рівень спеціалізації підприємства визначається виробництвом продукції найбільш вагомої галузі, а коефіцієнт товарного зосередження галузі вказує на рівень спеціалізації агропідприємства спираючись на усі товарні галузі. Отже, в нашому випадку коефіцієнт спеціалізації ПВФ «Агроцентр» коливається протягом аналізованого періоду в межах від 0,21 до 0,31. Це свідчить про середній рівень спеціалізації. Перше місце за питомою вагою в товарній продукції за 2017-2021 рр. займає виробництво яєць, друге - соняшник, третє - пшениця, четверте - кукурудза на зерно.

2.2. Аналіз і оцінка показників та їх вплив на менеджмент фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»

Для того, аби визначити дійсну ситуацію на підприємстві в наступних

таблицях проведемо діагностику показників ефективності діяльності підприємства.

У додатку Б проведено розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

За даними додатку Б зробимо наступні висновки. Капітал підприємства в 2018 році збільшився на 19320 тис.грн. На це вплинуло збільшення власного капіталу на 8,84%, а саме збільшення нерозподіленого прибутку на 12706 тис. грн. або на 8,85%. Довгостроковий позиковий капітал протягом 2017-2019 років відсутній, а короткостроковий в 2018 році збільшився на 9,63% або на 6614 тис. грн.

Динаміка змін капіталу ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. представлена на рис. 2.1.

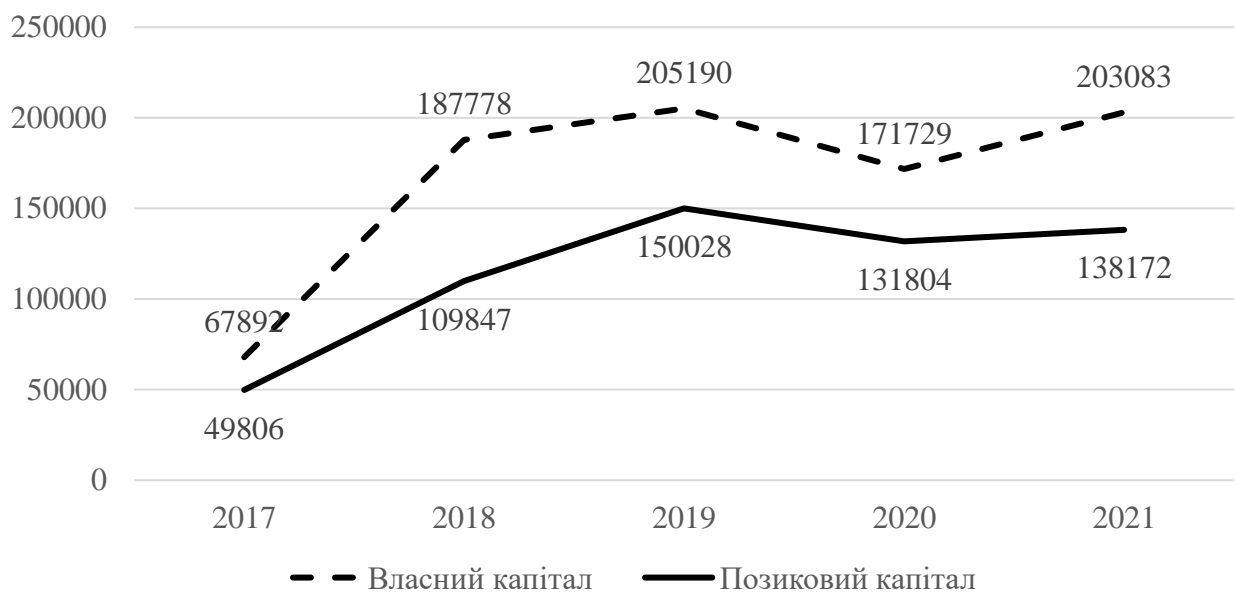

Рис. 2.1. Динаміка змін капіталу ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

У 2019 році капітал зменшився на 5,48% до 219100 тис. грн. На відміну від попереднього року відбулося зменшення власного капіталу на 10,23 % або на 16014 тис. грн. за рахунок зменшення нерозподіленого прибутку на 10,25%. Позиковий капітал, як і в 2018 році, збільшився на 4,38% або на 3302 тис. грн. в результаті зростання короткострокового позикового капіталу.

Капітал підприємства в 2020 році зменшився на 26816 тис. грн. на що вплинуло зменшення власного капіталу на 5,43%, а саме зменшення нерозподіленого прибутку на 7634 тис. грн. Відбулася поява довгострокового позикового капіталу в розмірі 8000 тис. грн., а короткостроковий зменшився на 34,58% або на 27182 тис. грн. У результаті змін позиковий капітал зменшився на 24,4% або на 19182 тис. грн.

У 2021 році капітал збільшився на 35,4% до 260353 тис. грн. На відміну від попереднього року відбулося збільшення власного капіталу на 42,57% або на 56560 тис. грн. за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Позиковий капітал, на відміну від 2020 року, збільшився на 19,37% або на 11509 тис. грн. в результаті зростання короткострокового позикового капіталу на 37,94%, а довгостроковий відсутній.

Динаміка змін активів підприємства за 2017-2021 рр. представлена на рис. 2.2.

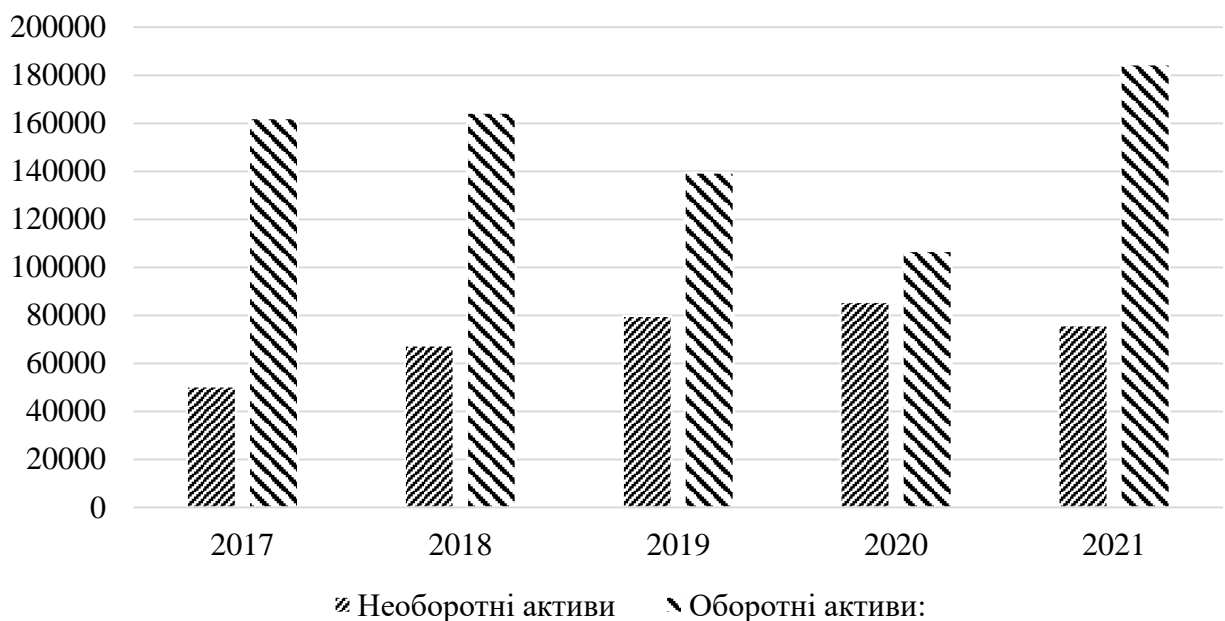

Рис. 2.2. Динаміка змін активів ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Основну частку майна агропідприємства у 2017-2021 роках складають оборотні активи, в основному сформовані товарно-матеріальними запасами та дебіторською заборгованістю. У 2018 році готівка зросла на 114,77% або на

3684 тис. грн, а в 2019 році – ще на 80,4% до 12437 тис. грн. Дебіторська заборгованість у 2019 році склала 47894 тис. грн, збільшившись на 26,43%. У 2017 році у компанії були великі товарні запаси – 90719 тис. грн, у 2018 році вони зросли на 5,17%, у 2019 році значно знизилися – на 40,15% до 57106 тис. грн, у 2020 році вони зменшилися на 17,91%, у 2021 році вони зросли на 148,96%, досягнувши 116712 тис. грн. У 2020 році грошові кошти скоротилися на 72%, або на 8955 тис. гривень, а в 2021 році їх обсяг зріс на 50,69% до 5247 тис. гривень. У 2021 році дебіторська заборгованість зросла на 22,87% до 41047 тис. гривень.

Динаміку зміни основних показників фінансових результатів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. можна продемонстровано на рис. 2.3.

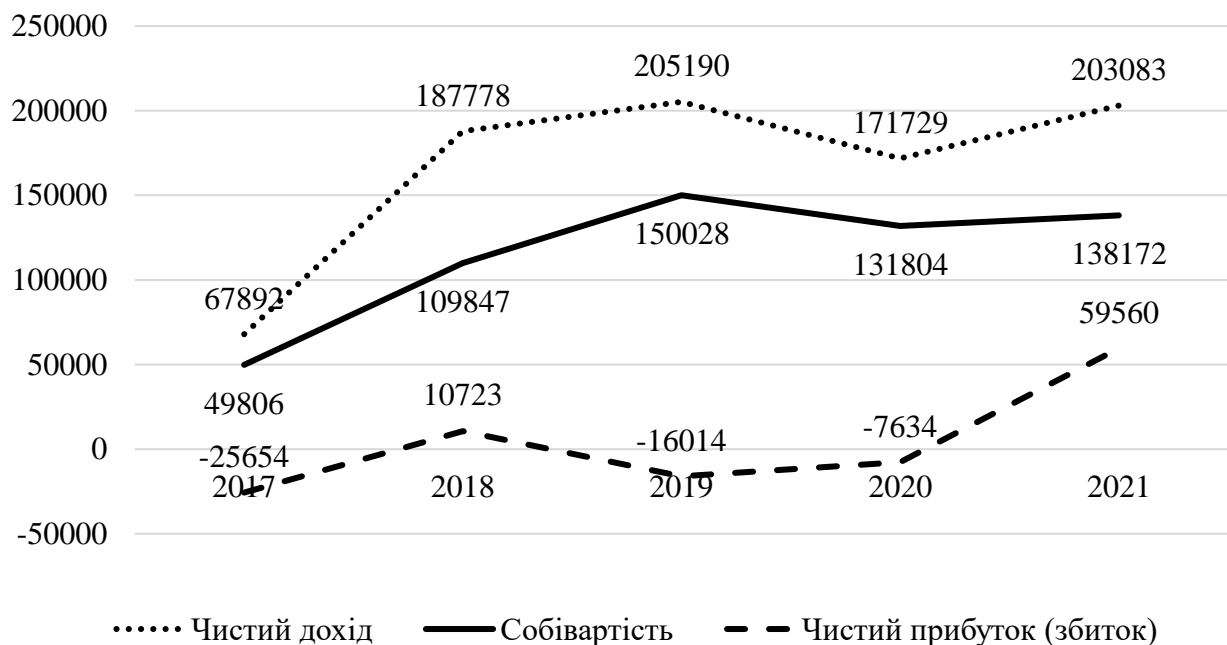

Рис. 2.3. Динаміка змін основних показників фінансових результатів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

З рисунка 2.3 можемо побачити, що компанія отримує чистий прибуток у 2018 та 2021 роках. У 2017 році компанія отримала чистий збиток у розмірі 25654 тис. грн. У 2018 році компанія отримала 10723 тис. грн. чистого прибутку, на це повпливало невелике підвищення собівартості, зростання виручки від реалізації, зменшення операційних витрат. У 2019 році компанія отримала 16014 тис. грн. чистого збитку. Порівняно з 2018 р., це менше на

26737 тис. грн.. На такі зміни вплинуло значне збільшення виробничих витрат на 36,58%, а також збільшення операційних витрат. Розглядаючи економічні показники в додатку Б, можна зробити такі висновки. Чистий прибуток компанії зріс на 176,58% у 2018 році та трохи збільшився на 9,27% у 2019 році. У 2018 році собівартість продукції порівняно з чистою виручкою зросла незначно – зростання склало 120,55% або 60041 тис. грн. У 2019 році собівартість зростала швидше чистого доходу – 40181 тис. грн.

Чистий прибуток компанії в 2020 році впаде на 16,31%, а в 2021 році зросте на 18,26%. У 2020 році собівартість продукції порівняно з чистими доходами знизилася незначно – на 12,15% або на 138172 тис. грн. У 2021 році собівартість зростатиме повільніше, в порівнянні з чистим доходом підприємства - на 6 368 тис. грн.

У 2019-2020 роках компанія отримала чистий збиток. У 2019 році компанія отримала чистий збиток у розмірі 16014 тис. грн. , а у 2020 році компанія отримала 7634 тис. гривень збитку. Збільшення чистого збитку відбулося в основному за рахунок незначного зниження собівартості, зменшення виручки від реалізації та збільшення операційних витрат. У 2021 році компанія отримала 59560 тис. гривень чистого прибутку, а це становить на 67194 тис. грн. більше, ніж у 2020 році. На такі зміни вплинуло суттєве збільшення чистого прибутку, інших операційних доходів і незначне збільшення витрат на виробництво.

Графічно динаміка змін фінансових коефіцієнтів ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. продемонстрована на рис. 2.4.

Як видно з рис. 2.4 в 2018 році майже всі показники погіршилися. Відбулося покращення лише коефіцієнта абсолютної ліквідності на 95,904% в результаті зростання грошових коштів. Майже всі коефіцієнти погіршилися у 2019 році через різке збільшення позикових коштів, порівняно з власним капіталом. Ми бачимо, що коефіцієнт автономії знизився на 5,024%, але це більше, ніж рекомендовані 0,5. Коефіцієнт маневрування знизився на 24,039%.

Відбувається зростання фінансового ризику на 16,283%. На

підприємстві з 2018 року повністю вирішені проблеми з абсолютною ліквідністю, при нормативному значенні 0,1 коефіцієнт в 2019 році дорівнює 0,1582, що на 72,825% більше за 2018 рік. Коефіцієнт покриття також погіршився на 18,791%.

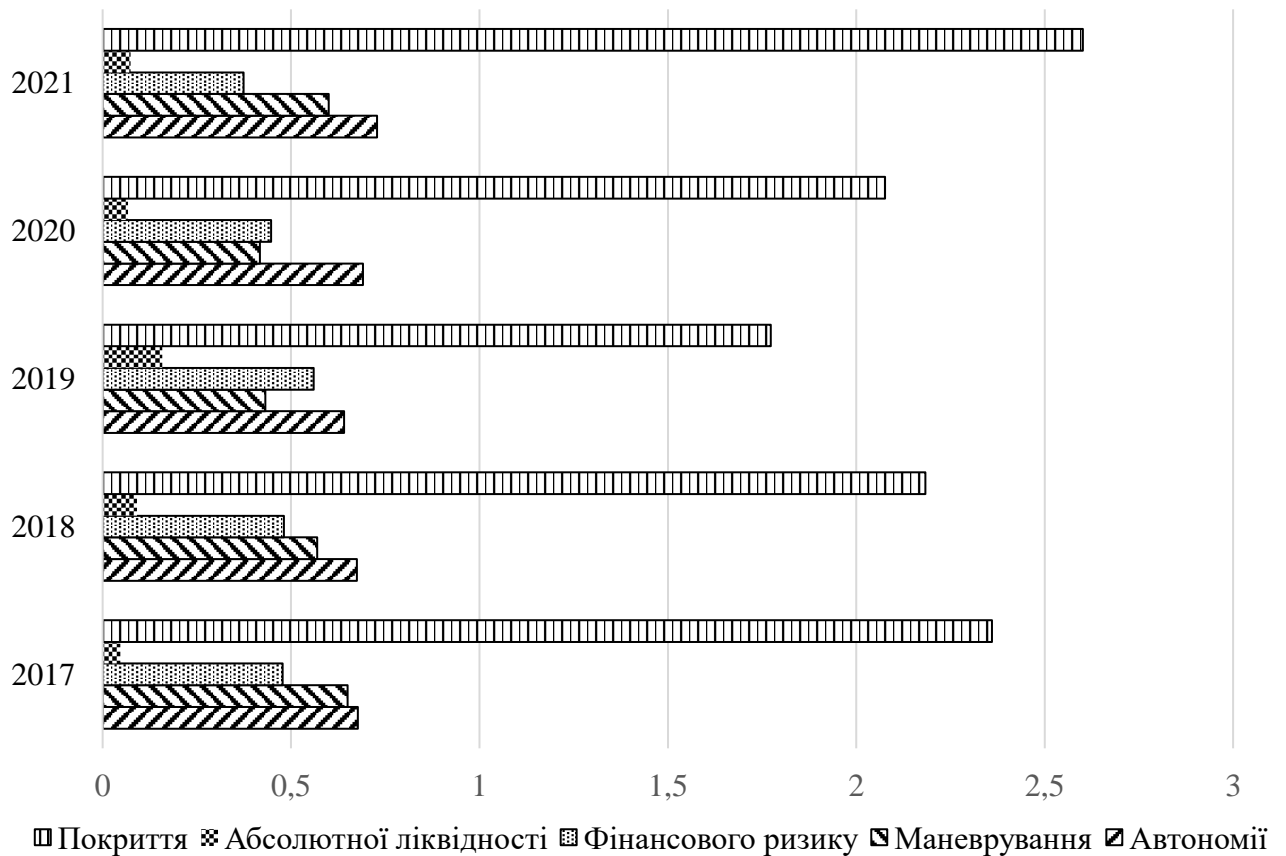

Рис. 2.4. Динаміка змін фінансових коефіцієнтів ПАФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

У 2020 році відбулося покращення коефіцієнта автономії на 7,755% за рахунок збільшення власного капіталу та зменшився фінансовий ризик. У 2021 році відбувається покращення всіх коефіцієнтів, на що вплинуло значне зростання власного капіталу. Так, коефіцієнт автономії збільшився на 5,296% і він більше рекомендованих 0,5. Коефіцієнт маневрування має високе значення, що говорить про перевищення оборотних активів над позиковим капіталом.

Відбувається зменшення фінансового ризику на 16,275%. На

підприємстві з 2020 року з'явилися проблеми з абсолютною ліквідністю, при нормативному значенні 0,1 коефіцієнт в 2021 році дорівнює 0,074, що на 9,245% більше за 2020 рік, але набагато менший за 2019 рік. Коефіцієнт покриття також покращився на 25,279%.

Отже, з проведених розрахунків ми бачимо, що в 2019 році відбуваються не тільки позитивні зміни в господарській діяльності підприємства, а й негативні. Відбувається збільшення чистого доходу, заробітної плати, підприємство збільшує абсолютну ліквідність. Негативним є погіршення усіх фінансових коефіцієнтів, високий розмір запасів, значне зростання позикових коштів, зменшення власного капіталу, значне зростання собівартості продукції. У 2021 році ситуація така ж як і в попередньому. Відбувається збільшення чистого доходу, заробітної плати, підприємство збільшує власний капітал. Негативним є зростання запасів, значне зростання позикових коштів, звільнення працівників, недостатньо грошових коштів та їх еквівалентів.

Наступним етапом аналізу фінансових показників є аналіз фінансової стійкості підприємства (дод. В,Г, Д).

У 2017 році фінансовий стан підприємства був нестійким. У 2018 році ситуація погіршилася і нестача власних обігових коштів зросла на 5817 тис. грн. У 2019 році фінансова стійкість значно покращилася.

Це пов'язано з значним зменшенням запасів, які за 2019 рік зменшились на 40718 тис. грн. і дорівнюють 77212 тис. грн., але негативним є зменшення власних обігових коштів в результаті зростання активів, що є важко реалізовуваними, на 12324 тис. грн. У 2020 році ситуація погіршилась і підприємство опинилося в кризовому фінансовому стані через значне зменшення власних обігових коштів на 13393 тис. грн., окрім цього, зменшення короткострокових кредитів банку на 75,57% призвело до зменшення загальної суми джерел фінансування запасів на 41023 тис. грн. У 2021 році фінансова стійкість покращилась і перейшла до нестійкого фінансового стану. Покращення відбулося за рахунок зростання постійних пасивів, але є і негативні тенденції - велике зростання запасів на 67559 тис.

грн.

Однією з найважливіших ознак фінансового стану підприємства є його незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Для цього розраховується коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) як відношення загальних власних коштів до суми балансу.

З Додатку Д видно, що підприємство у 2017-2018 роках було фінансово незалежним, тобто могло здійснювати всі розрахунки за власні кошти. У 2019 році ситуація погіршилася, коли рівень автономії знизився на 5,024%, але все ще був високим.

Коефіцієнт відношення власних коштів до позикових визначає, чи зможе підприємство залучати позикові кошти для господарського обороту. У 2017-2019 роках ми побачили достатньо власного фінансування, щоб покрити інші джерела.

Відбулося погіршення в 2019 році фінансового ризику - він став перевищувати нормативне значення, позитивним є висока маневреність власного капіталу протягом 2017-2019 років.

З додатку Д також бачимо, що підприємство є фінансово незалежним у 2020р.. У 2021 році ситуація продовжує покращуватись і коефіцієнт автономії збільшився на 5,296%. У 2020-2021 р. ми бачимо, що власних засобів також достатньо для покриття чужих джерел і підприємство може залучити додатковий капітал.

Покращується в 2021 році коефіцієнт фінансового ризику на 16,275% і він менше за мінімальне нормативне значення. Значно збільшилась маневреність власного капіталу - на 68,247%, а також фінансова незалежність капіталізованих джерел на 6,021%.

Таким чином, проведене дослідження ПВФ «Агроцентр» виявило, що у підприємства є великі проблеми з фінансовою стійкістю через великий розмір запасів та активів, що важко реалізуються. Підприємство має достатньо власного капіталу, що забезпечує його платоспроможність. Необхідним є

збільшення розміру грошових коштів і їх еквівалентів для підтримки ліквідності.

Аналіз ділової активності дозволяє аналізувати ефективність основної діяльності агропідприємства, яка визначається оборотністю фінансових ресурсів підприємства. Для цього аналізу потрібно використовувати коефіцієнт оборотності.

На рис. 2.5 представлена динаміка змін коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

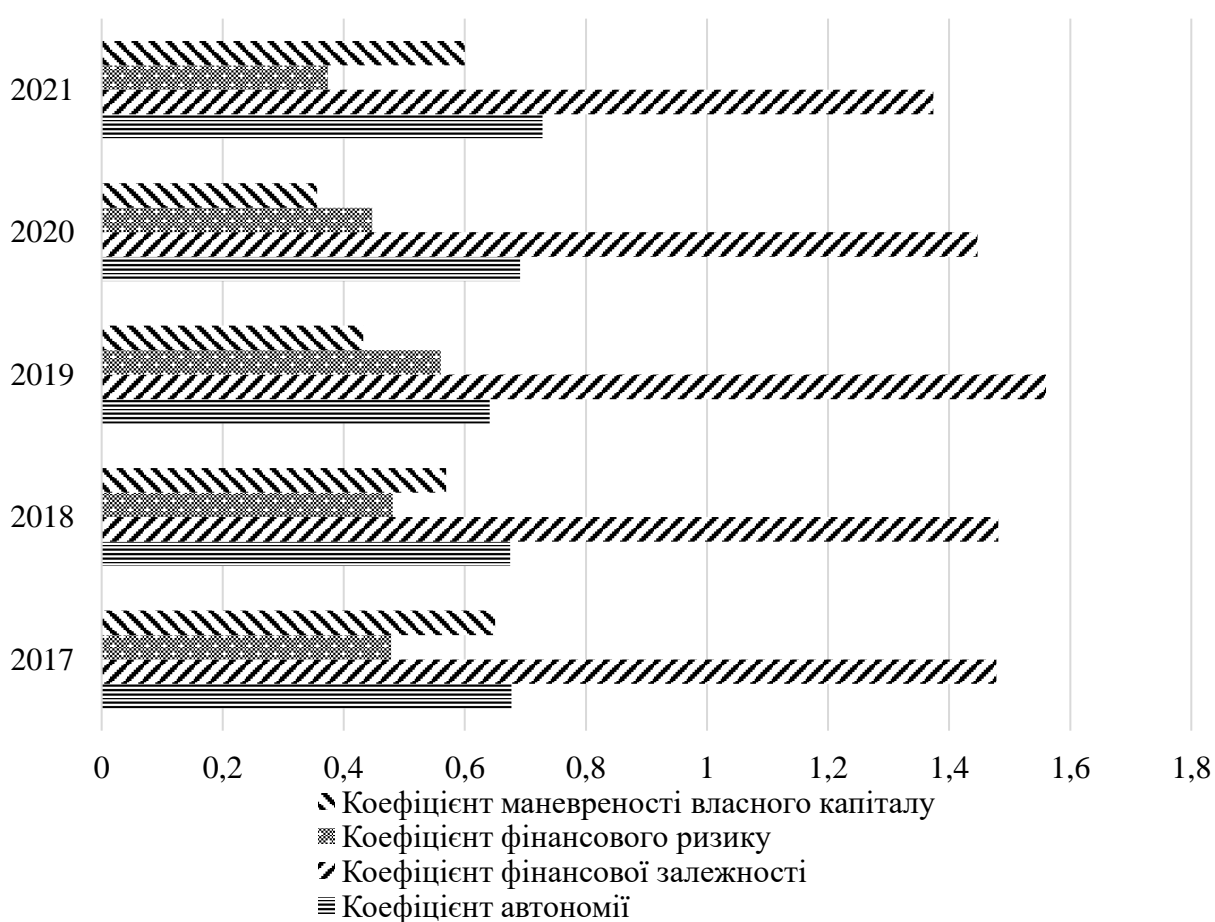

Рис. 2.5. Динаміка змін коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

В додатку Е проаналізовано ділову активність ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Як можна побачити в Додатку Е, ділова активність покращилася у 2018 році, причому всі показники зросли. У 2019 році ділова активність продовжила покращуватися, але погіршилася оборотність основних засобів - на 0,458. Оборотність дебіторської заборгованості зросла на 0,059, активів – на 0,065, а оборотних активів – на 0,201. Позитивним є те, що оборотність кредиторської заборгованості знизилася до 2,908 в.п. у 2019 році.

У 2020 році ділова активність погіршилась, всі коефіцієнти зменшились. У 2021 році ділова активність дещо покращилась, але є і погіршення. Покращився коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на 1,231, активів на 0,062 та власного капіталу на 0,004. Найбільше зменшення відбулося з коефіцієнтом оборотності запасів - на 3,283. Негативним є збільшення у 2021 році коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості на 0,95 в.п..

У наступному додатку Ж розрахуємо періоди оборотності фінансових ресурсів ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

З наведеного додатку Ж видно, що оборотність активів можна вважати низькою у 2017-2018 роках, так як вона становила 425,9-1126,75 днів і у 2019 році вона покращилась на 30,34 дня. За два роки покращився період оборотності основних фондів на 125,88 дня, оборотних активів на 593,16 днів. Найбільше покращення за 2019 рік відбулося з оборотністю запасів - на 53,49 днів. Негативним є швидка оборотність кредиторської заборгованості - 34,77 днів в 2019 році, що на 7,62 дня більша за 2018 рік.

Оборотність активів можна вважати низькою у 2019-2020 роках, так як вона становила 384,4-431,2 дні і у 2021 році вона покращилась на 30,01 день і становить 401,19 днів. За 2020-2021 роки покращився період оборотності основних фондів на 2,74 дня, оборотних активів на 13,69 дня. Найбільше зростання ділової активності за 2021 рік відбулося з оборотністю готової продукції - на 44,19 днів. Негативним є швидка оборотність кредиторської заборгованості - 37,93 дня в 2021 році, що на 5,8 днів швидша за 2020 рік.

В умовах ринкової економіки життєздатність підприємства залежить від рентабельності роботи, здатності гарантувати інтереси інвесторів, конкурувати з іншими підприємствами. Рентабельність бізнесу означає отримання прибутку та забезпечення певного рівня прибутку по відношенню до інвестованого капіталу, отриманого доходу або понесених витрат.

Показники рентабельності визначають зіставлення прибутку агропідприємства та фактори, які являються передумовами його виникнення. Розраховуються вони як процентне відношення прибутку, отриманого за певний період (рік, квартал) до таких абсолютних показників, як сума інвестицій, понесені витрати, дохід.

Показники рентабельності характеризують відносну прибутковість підприємств у різних аспектах і групуються відповідно до інтересів учасників господарського процесу. Можливі порівняння прибутків і факторів, що на них впливають, утворюють набір показників прибутковості.

В додатку И проведемо розрахунок показників рентабельності.

У результаті того, що підприємство протягом 2017 року мало чисті збитки в розмірі 25654 тис. грн., майже всі показники рентабельності мають від'ємне значення, а коефіцієнт рентабельності основної діяльності становить 36,31%, що є достатньо високим.

Розглядаючи 2018 рік підприємство отримало чисті прибутки в розмірі 10723 тис. грн., що позитивно вплинуло на значення всіх розрахованих коефіцієнтів рентабельності. Позитивним є збільшення рентабельності продаж на 14,86 до 41,5% та рентабельності основної діяльності на 34,63 до 70,95%. Найбільше збільшення відбулося коефіцієнта рентабельності необоротних активів - на 69,13 до 18,2%. На рис. 2.6 можна побачити значення основних показників рентабельності.

У 2019 році через отримання 16014 тис. грн. чистих збитків відбулося знову погіршення всіх показників рентабельності. Найбільше погіршення спостерігається в зменшенні рентабельності необоротних активів на 39,97 до -21,76%, зважаючи на те, що в 2017р. вона становила -50,92%. Негативним є

погіршення показників рентабельності продаж на 14,62 до 26,88%, основної діяльності на 34,18 до 36,77% та операційної діяльності на 12,5 до -2,63%.

Таким чином, у підприємства відбулось значне покращення в 2018р. та погіршення в 2019р. показників рентабельності, але покращились показники ділової активності підприємства.

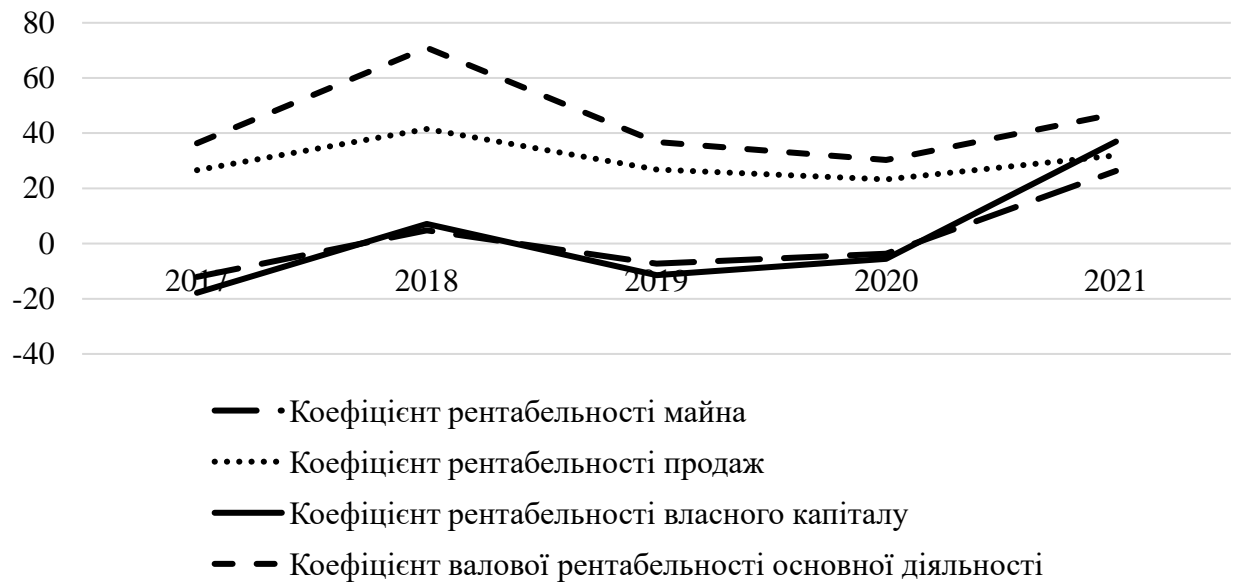

Рис. 2.6. Динаміка показників рентабельності ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Розглядаючи 2020 рік підприємство зменшило чисті збитки до 7634 тис. грн., що позитивно вплинуло на значення всіх розрахованих коефіцієнтів рентабельності, але вони залишаються від'ємними. Негативним є зменшення рентабельності продаж на 3,63 до 23,25% та рентабельності основної діяльності на 6,48 до 30,29%.

У 2021 році через отримання 59560 тис. грн. чистих прибутків відбувається значне зростання всіх показників рентабельності. Найбільше покращення спостерігається в рентабельності необоротних активів - на 83,06 до 73,83%, при тому що в 2019 році вона становила -20,08%. Всі показники рентабельності дуже високі і перевищують 26%. Позитивним є зростання рентабельності продаж на 8,71 до 31,96%, основної діяльності на 16,69 до 46,98% та операційної діяльності на 39,19 до 38,65%.

Таким чином, у 2021 році відбулися значні позитивні зміни на підприємстві. У результаті того, що підприємство отримало величезні чисті прибутки відбулося зростання власного капіталу, що вплинуло на покращення ділової активності, платоспроможності та фінансової стійкості. Відбулося значне покращення всіх показників рентабельності і підприємство має величезні перспективи, якщо буде отримувати великі чисті прибутки.

2.3. Діагностика ймовірності настання банкрутства ПФФ «Агроцентр»

У ринковій економіці управління ризиками банкрутства є дуже важливим. На тлі загострення кризової тенденції вітчизняної економічної системи особливого значення набуває забезпечення ефективного управління певною сферою.

Управління ризиками — це специфічний вид управлінської діяльності, покликаний зменшити вплив ризику на економічні результати діяльності підприємства.

Усі управлінські рішення, які приймаються керівниками всіх рівнів, визначаються прийнятним для компанії рівнем ризику. Кожна компанія має власні критерії прийняття рішень на основі ризиків.

Система ризик-менеджменту - це особлива галузь економіки, яка потребує знань у галузях аналізу господарської діяльності підприємства, оптимізації методів вирішення економічних проблем тощо.

Управління ризиками зазвичай передбачає виконання таких дій:

1. Визначте основні ризики, притаманні діяльності конкретного суб'єкта.
2. Встановити прийнятні рівні ризику як критерії для прийняття управлінських рішень.
3. Розробити основні методи уникнення витрат, пов'язаних із реалізацією конкретних ризиків.

Управлінська робота в цій сфері покликана захистити компанії від ризиків, які загрожують їх доходам, і забезпечити вирішення основного завдання фінансового менеджменту – обґрунтувати та реалізувати найкращий варіант із наявних альтернатив.

Ризик банкрутства є найнебезпечнішим для компаній. Тут необхідно уточнити, що насправді означає банкрутство. Неплатоспроможність (банкрутство) - це неспроможність боржника повністю задовольнити вимоги кредиторів щодо грошових боргів та забезпечити перерахування обов'язкових платежів до бюджетних і позабюджетних фондів.

У науковій літературі банкрутство і криза корпоративних підприємств, як правило, вважаються синонімами або синонімами, а банкрутство визначається як крайній прояв кризи. Насправді підприємства можуть переживати різного роду кризи (економічні, фінансові, управлінські) і банкрутство - лише одна з них.

В умовах ринкової економіки, коли підприємство може бути ліквідоване через банкрутство, одним із найважливіших показників фінансового стану є ліквідність.

Фінансовий стан бізнесу можна оцінити як з короткострокової, так і з довгострокової перспектив. Ліквідність та платоспроможність агропідприємства є критеріями оцінки фінансового стану у короткостроковій перспективі, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі погашати короткострокові борги. Термін «ліквідність» передбачає безперешкодне перетворення майна в гроші. Ліквідність компанії означає її здатність конвертувати активи в готівку для здійснення всіх необхідних платежів.

Показники ліквідності балансу ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр. розраховано у додатках К-Л.

Баланс є абсолютно ліквідним при таких умовах: $A1 \geq P1$, $A2 \geq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$. З табл. 2.1-2.2 можемо побачити, що в 2017р. $A1 \leq P1$, $A2 \leq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$, в 2018р. $A1 \leq P1$, $A2 \leq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$, в 2019р. $A1 \leq P1$, $A2 \leq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$, в 2020р. $A1 \leq P1$, $A2 \geq P2$, $A3 \geq P3$, $A4 \leq P4$, в 2021р.

$A1 \leq П1, A2 \leq П2, A3 \geq П3, A4 \leq П4.$

Отже, проведені розрахунки за 2017-2019 показали, що баланс не є абсолютно ліквідним, так як всього два показника дорівнюють нормі. У першу чергу головна проблема в перевищенні найбільш термінових зобов'язань над абсолютно ліквідними коштами та велика сума короткострокових пасивів і ця сума збільшилась за 2019 рік, а нестача становить 12400 тис. грн.

Розглянемо коефіцієнти ліквідності у наступній таблиці (дод.М).

З наведених розрахунків видно, що ліквідність погіршилась в 2018 році – зменшились майже всі показники. На рис. 2.7 продемонстровано динаміку змін основних показників ліквідності ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

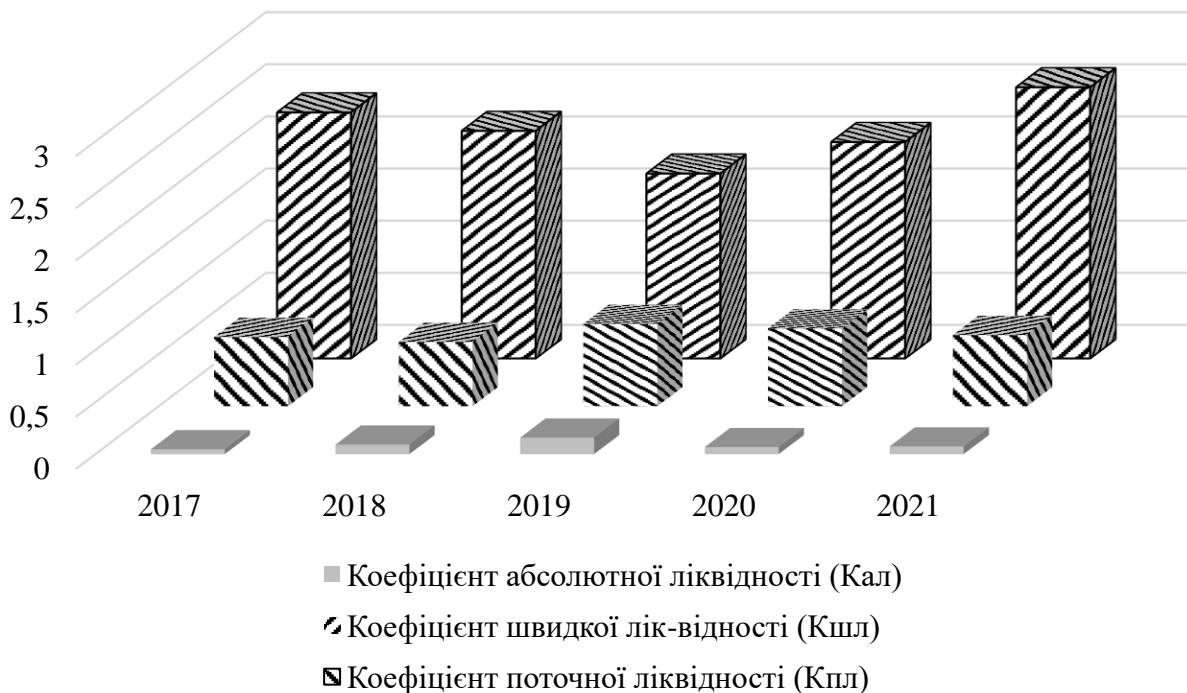

Рис. 2.7. Динаміка показників ліквідності ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

З рис. 2.7 видно, що в 2019р. продовжують погіршуватись коефіцієнт поточної ліквідності на 0,41 до 1,773 та розмір власних обігових коштів на 28338 тис. грн. Позитивним є зростання коефіцієнту швидкої ліквідності на 0,174 в.п., абсолютної ліквідності на 0,0667 і він став дорівнювати нормативному значенню в 0,1. Це пов'язано зі значним зростанням грошових

коштів та їх еквівалентів. Підприємство забезпечене власними оборотними коштами протягом 2017-2019 років.

Наведені розрахунки показали, що в 2020 році погіршилися коефіцієнти швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності на 0,044 та 0,0905 відповідно. Покращилися коефіцієнти поточної ліквідності та забезпеченості власними оборотними коштами.

Проведені розрахунки за 2020-2021 роки виявили, що баланс також не є абсолютно ліквідним. У першу чергу головна проблема в відсутності абсолютно ліквідних коштів та велика сума найбільш термінових зобов'язань і ця сума не змінилась за 2021 рік, а нестача становить 16347 тис. грн. У підприємства величезний розмір короткострокових пасивів, які перевищують активи, що швидко реалізуються у 2020 та 2021 роках.

У 2021 році відбувається покращення майже всіх показників. Коефіцієнт швидкої ліквідності зменшився на 0,062 в.п., але покращився поточної на 0,525 в.п., абсолютної ліквідності на 0,0063 та забезпеченості власними оборотними коштами на 0,172. Негативним є зменшення протягом 2020-2021 років коефіцієнта маневреності власних обігових коштів.

В Україні дуже поширеною є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О.О.Терещенка, яка базується на застосуванні методу дискримінантного аналізу до фінансових показників підприємств вітчизняної вибірки та комплексній оцінці фінансового стану підприємств на основі матричної моделі. Завдяки цим методам ми можемо з'ясувати тенденції у динаміці фінансового становища на прикладі ПВФ «Агроцентр» за 2017–2021 рр. (табл. 2.5).

Модель О.О. Терещенка визначається за формулою:

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6. \quad (2.1)$$

Одержані значення показника Z можна інтерпретувати так:

$Z > 2$ – фінансова стійкість висока, банкрутство не загрожує;

$1 < Z < 2$ – порушена фінансова рівновага (фінансова стійкість), банкрутство не загрожує за умови переходу на антикризове управління;

$0 < Z < 1$ – банкрутство загрожує, якщо не здійснити санаційні заходи;
 $Z < 0$ – підприємство - напівбанкрут.

Отже, як можна побачити з таблиці 2.7, не зважаючи на те, що фінансово-господарської діяльності сильно коливаються, показник Z у 2017 році був у межах $0 < Z < 1$, що було не позитивним. Проте, починаючи з 2018 року показник $Z > 2$. Це свідчить про позитивні зміни на підприємстві, воно має низький ступінь імовірності банкрутства.

Таблиця 2.5

Оцінка банкрутства на ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.
де x_1 – Cash-Flow/зобов'язання;	1,9	2,3	1,6	1,9	3,4
x_2 – валюта балансу/зобов'язання;	3,1	3,1	2,8	3,2	3,7
x_3 – прибуток / валюта балансу;	-0,1	0,05	-0,07	-0,04	0,2
x_4 – прибуток / виручка від реалізації;	-0,4	0,06	-0,08	-0,04	0,3
x_5 – виробничі запаси / виручка від реалізації;	1,3	0,5	0,28	0,27	0,6
x_6 – оборотність основного капіталу (виручка від реалізації)/ валюта балансу.	0,31	0,81	0,93	0,89	0,78
Z	0,67	4,7	2,06	4,69	7,8

Можна помітити основні переваги дискримінантної моделі О.О. Терещенка: модель проста у використанні, розроблена з використанням вітчизняних статистичних даних, враховує сучасний міжнародний досвід, завдяки різним модифікаціям базової моделі підприємств різних видів діяльності проблема критичних значень показників розв'язується з урахуванням галузевих особливостей. Але методика не досконала та має свої недоліки: відсутність поглибленої класифікації фінансової стійкості (тільки задовільні та незадовільні фінансові умови); великий інтервал невизначеності, що вимагає додаткового аналізу для визначення стійкості фінансового стану, недостатня теоретична база критичної точки (інтервалу) окремих фінансових

показників, що призводить до неточності визначення нормативного значення фінансових показників.

Розрахуємо імовірність настання банкрутства ПВФ «Агроцентр» за моделлю Е. Альтмана (табл. 2.6), яка виглядає наступним чином:

$$Z = 1,2A + 1,4B + 3,3C + 0,6D \quad (2.2)$$

Одержані показники інтерпретуються так:

$Z < 1,8$ – дуже висока імовірність настання банкрутства;

$1,81 < Z < 2,70$ - висока імовірність настання банкрутства;

$2,71 < Z < 2,99$ - можлива імовірність настання банкрутства;

$Z > 3$ - дуже низька імовірність настання банкрутства.

Таблиця 2.6

Імовірність настання банкрутства ПВФ «Агроцентр» за моделлю Е. Альтмана за 2017-2021рр.

Показники	2017р.	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.
А – робочий капітал/загальна вартість активів;	0,8	0,7	0,6	0,5	0,7
В – чистий прибуток/загальна вартість активів\$	-0,1	0,05	-0,07	-0,04	0,2
С – чистий дохід (ф.2 к.2000) / загальна вартість активів (ф.1 к.1300);	0,3	0,8	0,9	0,9	0,8
Д- ринкова вартість акцій/сума заборгованості;	2,1	2,1	1,78	2,2	2,7
Е – обсяг продажу/ загальна вартість активів.	0,3	0,8	0,9	0,9	0,8
Z	3,3	5,6	5,7	5,7	6,2

Отже, як ми бачимо з таблиці показник $Z > 3$, що означає дуже низьку імовірність настання банкрутства.

Основні етапи процесу управління ризиками банкрутства включають: визначення зон найбільшого ризику, визначення факторів, які можуть призвести до негативних наслідків банкрутства, оцінку факторів і прогноз можливих ризиків, вибір методів мінімізації ризиків.

Банкрутство - це лише результат, результат впливу багатьох факторів. Наукова інформація висвітлює різні фактори, які впливають на компанії.

Поділ зовнішніх факторів зазвичай поділяють за сферою їх походження. Тому можна виділити такі групи факторів: демографічні, економічні, політичні, науково-технічний розвиток, культура, ділові партнери.

Основними внутрішніми факторами є організаційні недоліки у створенні суб'єктів господарювання; надмірне розширення бізнесу; низька якість менеджерів; відсутність справедливості; неефективна виробнича, комерційна та інвестиційна діяльність; недостатній рівень використовуваного обладнання, технологій та неефективна організація виробництва; неправильне використання ресурсів, отже, банкрутство суб'єкта господарювання є результатом сукупної дії різних зовнішніх і внутрішніх факторів впливу в нестабільному ринковому середовищі. Світовий досвід банкрутства показує, що в середньому 25-30% загрози корпоративної фінансової нестабільності викликано зовнішніми факторами, а 70-75% - внутрішніми, що пов'язано з нерозумним управлінням.

Тому на першому етапі процесу управління ризиками банкрутства визначаються специфічні зовнішні та внутрішні фактори, які можуть негативно вплинути на підприємство. Наступним кроком у процесі управління ризиками є кількісна оцінка факторів та прогнозування ризику банкрутства.

Здатність діагностувати банкрутство та його ефективність залежить від уміння прогнозувати, прогнозувати розвиток різних соціально-економічних процесів на рівні підприємства та в зовнішньому середовищі, зосередитися на виявленні та розв'язанні найскладніших проблем, а також узагальнювати й вчитися досвіду. для подолання та запобігання криз.

У кожному випадку необхідно знайти відповідні шляхи та засоби для пом'якшення та подолання наслідків кризи. Завершальним етапом є вибір методу мінімізації ризику.

Основні способи зниження ризику включають:

- ухилення від ризику;
- диверсифікація, створення гнучких виробничих структур;
- страхування ризиків;

- самострахування;
- ліміт;
- застосування гнучкої технології.

Тому управління ризиком банкрутства є складним, але водночас надзвичайно важливим процесом, який забезпечує довгострокову стійкість та конкурентоспроможність розвитку бізнесу.

Висновки до розділу 2

1. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що основним видом діяльності на підприємстві є вирощування зернових культур та виробництво яєць. Коефіцієнт спеціалізації ПФФ «Агроцентр» коливається протягом аналізованого періоду в межах від 0,21 до 0,31, що свідчить про середній рівень спеціалізації. Валова продукція на гектар сільськогосподарських - це рівень ефективності землекористування, тому її зростання свідчить про покращення економічної діяльності агропідприємства. З проведеного дослідження ми бачимо, валова продукція у 2021р. підвищилась, порівняно із 2017р., майже на 50%, а річна продуктивність праці підвищилась майже на 90%, що свідчить про позитивну динаміку змін.

2. У 2021 році капітал збільшився на 35,4% до 260353 тис. грн., порівняно із 2020 роком. На відміну від попереднього року відбулося збільшення власного капіталу на 42,57 % або на 56560 тис. грн. за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Позиковий капітал, на відміну від 2020 року, збільшився на 19,37% або на 11509 тис. грн. в результаті зростання короткострокового позикового капіталу на 37,94%, а довгостроковий відсутній. Основну частку майна агропідприємства у 2017-2021 роках складають оборотні активи, в основному сформовані товарно-матеріальними запасами та дебіторською заборгованістю. Компанія отримувала чистий прибуток у 2018 та 2021 роках. Підприємство у 2017-2018 роках було фінансово незалежним, тобто могло здійснювати всі розрахунки за власні

кошти. У 2019 році ситуація погіршилася, коли рівень автономії знизився на 5,024%, але все ще був високим. У 2020 та 2021 році ситуація продовжує покращуватись і коефіцієнт автономії збільшився на 5,296%.

3. У 2021 році через отримання 59560 тис. грн. чистих прибутків відбувається значне зростання всіх показників рентабельності. Найбільше покращення спостерігається в рентабельності необоротних активів - на 83,06 до 73,83%, при тому що в 2019 році вона становила -20,08%. Всі показники рентабельності дуже високі і перевищують 26%. Позитивним є зростання рентабельності продаж на 8,71 до 31,96%, основної діяльності на 16,69 до 46,98% та операційної діяльності на 39,19 до 38,65%. Таким чином, у 2021 році відбулися значні позитивні зміни на підприємстві. У результаті того, що підприємство отримало величезні чисті прибутки відбулося зростання власного капіталу, що вплинуло на покращення ділової активності, платоспроможності та фінансової стійкості.

4. Було проаналізовано двома способами імовірність настання банкрутства на ПВФ «Агроцентр». 1-й спосіб – дуже поширена в Україні модель О.О.Терещенка, яка базується на застосуванні методу дискримінантного аналізу до фінансових показників підприємств вітчизняної вибірки та комплексній оцінці фінансового стану підприємств на основі матричної моделі. Проте модель не є досконалою, тому було проведено аналіз за моделлю Е. Альтмана. В обох випадках можна зробити висновок, що ступінь імовірності настання банкрутства – низький.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПВФ «АГРОЦЕНТР»

3.1. Основні напрями покращення менеджменту фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»

В умовах сьогодення агропідприємства змушені самостійно планувати та здійснювати свою фінансово-господарську діяльність у межах капітальних інвестицій в основні засоби та виробничі запаси. Такий підхід дозволяє сформу вати напрямок господарської діяльності підприємства, що в свою чергу покращує його платоспроможність та підвищує фінансову стійкість.

Менеджмент фінансової стійкості підприємства є однією з основних умов успішного стабільного функціонування підприємства в ринковому середовищі. Коли підприємство є фінансово стабільним та платоспроможним, воно має багато переваг в отриманні кредитів, залученні інвестицій, виборі постачальників, підборі кваліфікованого персоналу. Чим стабільніше підприємство, тим менший ризик його банкрутства, оскільки воно незалежить від несподіваних змін ринкових умов. Дослідження напрямів підвищення фінансової стійкості є актуальним і своєчасним аспектом ефективного функціонування підприємств.

За даними підприємства ПВФ «Агроцентр» чистий прибуток (збиток) становить в період з 2017-2021 роки (табл.3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка зміни чистого прибутку в ПВФ «Агроцентр»

Період / значення показника, тис. грн.	2017	2018	2019	2020	2021
	-25654	10723	-16014	-7634	59360

Як ми бачимо з таблиці 3.1 прибутковість коливається по рокам, при цьому на підприємстві структура балансу та його ліквідність в межах норми.

Збитковість діяльності з часом може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства. Тому потрібно вжити заходів щодо усунення збитковості виробництва.

Одним із способів підвищення ефективності діяльності та зміцнення фінансової стійкості підприємств є реалізація інвестиційних проектів. В результаті зростуть фінансові надходження і збільшиться частка компанії на ринку.

Однак менеджери повинні зробити економічну оцінку проекту, перш ніж приймати адміністративні рішення про доцільність його прийняття та реалізації. Тобто розрахувати основні показники (рис.3.1) і на основі розрахунків зробити висновок про доцільність обраного проекту:

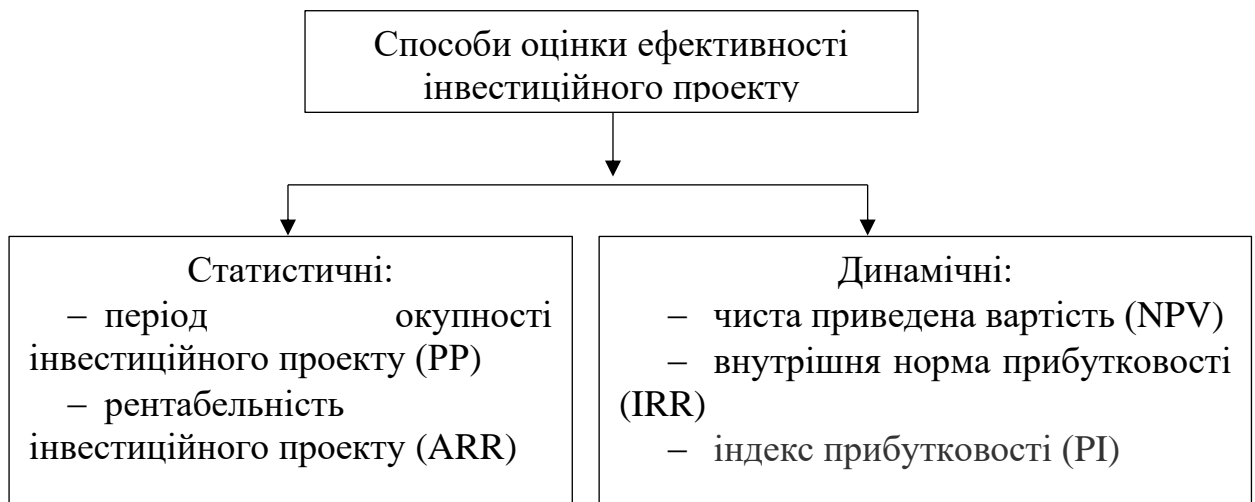

Рис. 3.1. Способи оцінювання рівня ефективності інвестиційного проекту

Статистичні методи оцінки ефективності інвестиційних проектів можна використовувати для отримання найпростіших висновків про доцільність їх реалізації, порівнюючи кілька проектів між собою за терміном окупності та критеріями прибутковості. Не враховуйте можливість втрати своїх можливостей, щоб ви може визначити пріоритетність найбільш вигідних варіантів.

Ми пропонуємо ПВФ «Агроцентр» проект, який демонструє економічну ефективність інвестування в організацію впровадження лінії з переробки яєць. Ввести вихідні дані проекту в таблицю MS Excel. Початкова вартість–128тис. грн., термін реалізації проекту–12 місяців, грошовий потік за кожен період–15тис. грн. (за ідеальних умов) або можна використовувати змінні суми грошового потоку (хоча більш реалістичні варіанти дадуть ту саму загальну вартість).

Розраховуємо період окупності запропонованого проекту. Показник періоду окупності використовується як порівняльний показник для оцінки ефективності альтернативних інвестиційних проектів. Більш ефективними є проекти з короткими термінами окупності. Цей коефіцієнт завжди використовується в поєднанні з іншими показниками, такими, наприклад, як прибутковість інвестиційних проектів.

Перевагою індикатора є його швидкість і простота розрахунку. Недолік цього співвідношення очевидний. У розрахунку використовується постійний грошовий потік. У реальних ситуаціях дуже важко передбачити стабільні майбутні грошові потоки, тому періоди окупності можуть істотно відрізнятись. Щоб зменшити ймовірність відхилень від плану відновлення, слід забезпечити надійність джерела надходження грошових коштів для інвестиційних проектів. Крім того, цей показник не враховує вплив інфляції на зміни вартості грошей у часі. Термін окупності може бути використаний як критерій відбору на початкових етапах оцінки та відбору «складних» інвестиційних проектів.

Наступний крок-розрахунок рентабельності проекту. Це багато в чому залежить від терміну окупності, який є показником прибутковості. Для розрахунку цієї статистики можна використати середній вхідний грошовий потік. Це буде знов 15000 гривень.

На рис.3.2 наведено порядок розрахунку періоду окупності проекту (PP) коефіцієнту рентабельності інвестиційного проекту (ARR).

За результатами розрахунку період окупності складе 8,5 місяців, а коефіцієнт рентабельності проекту буде 76% (чим вище цей коефіцієнт, тим вище привабливість даного проекту для інвестора).

Крім того, можливо застосування динамічних методів оцінки ефективності інвестиційного проекту. При цьому розраховується показник чистої поточної вартості, який використовується для вибору найбільш інвестиційно привабливих варіантів проекту.

	A	B	C	D
1	Строк окупності інвестиційного проекту			
2	Грошовий потік за кожен період, грн			15000
3	Період, місяць	Початкові витрати, грн	Грошовий потік наростаючим підсумком, грн	
4	1	128000	15000	
5	2		30000	
6	3		45000	
7	4		60000	
8	5		75000	
9	6		90000	
10	7		105000	
11	8		120000	
12	9		135000	
13	10		150000	
14	11		165000	
15	12		180000	
16	<i>Період окупності інвестиційного проекту (PP)=</i>			8,5
17	<i>Коефіцієнт рентабельності інвестиційного проекту, ARR =</i>			76%

Рис.3.2. Результати розрахунків періоду окупності інвестиційного проекту та коефіцієнту рентабельності проекту засобами Microsoft Excel

Оцінка проекту на основі критерію NPV наступна:

1. Якщо $NPV < 0$, то інвестиційний проект слід виключити з розгляду.
2. Якщо чиста приведена вартість додатня нульва ($NPV = 0$), то це варіант коли всі доходи дорівнюють витратам, а значить інвестиційний проект забезпечить рівень його беззбитковості.

3. Якщо чиста приведена вартість додатня ($NPV > 0$), то інвестиційний проект є цікавим для вкладення коштів.

4. Якщо чиста приведена вартість одного з проектів більше ніж другого ($NPV_1 > NPV_2$), то порівняння чистої приведеної вартості одного проекту з іншим, показує інвестиційну перевагу першого.

На рис.3.3 наведено варіант розрахунків чистої приведеної вартості за допомогою формул та стандартної функції ЧПС електронних таблиць Microsoft Excel.

Як бачимо, результати для обох методів розрахунку чиста приведеної вартості узгоджуються. У результаті чиста приведена вартість додатня, що робить проект цікавим для підприємства з точки зору економічної доцільності та ефективності.

		F19 fx =ЧПС(D2;E5:E16)-B4				
	A	B	C	D	E	F
1	Чиста приведена вартість					
2	Ставка дисконту, %			10,50%		
3	Період, місяць	Початкові витрати, грн	Грошовий дохід, грн	Грошові витрати, грн	Грошовий потік, грн	Дисконтований грошовий потік, грн
4	0	128000				
5	1		50000	25000	25000	22624,43
6	2		60000	27000	33000	27026,47
7	3		55000	15000	40000	29646,48
8	4		45000	22000	23000	15426,90
9	5		50000	28000	22000	13354,00
10	6		58000	31000	27000	14831,67
11	7		43000	38000	5000	2485,62
12	8		48000	27000	21000	9447,59
13	9		61000	35000	26000	10585,54
14	10		70000	42000	28000	10316,57
15	11		75000	46000	29000	9669,70
16	12		69000	39500	29500	8901,74
17						
18				Чиста приведена вартість (NPV)=		46316,71
19				Розрахунок чистої приведеної вартості засобами MS Excel =		46 316,71€

Рис. 3.3. Результати розрахунків чистої приведеної вартості двома способами

Далі розраховуємо внутрішню норму прибутку (IRR). Цей показник показує ставку дисконту, за якої чистий дисконтований дохід рівний нулю. Переваги внутрішньої норми прибутковості IRR: можливість порівнювати між собою інвестиційні проекти з різними періодами інвестування. Можливість порівняння не лише проектів, але й альтернативних інвестицій та чіткої оцінки проектів на предмет їхньої доцільності для подальшого розвитку.

На рис.3.4 наведено варіант розрахунку внутрішньої норми прибутку в використанні стандартної функції ВСД електронних таблиць Microsoft Excel. Отриманий результат (18%) вказує на те, що якщо існує альтернативний проект, IRR якого нижчий за ставку дисконту менше 18%, то проект слід реалізовувати. Або, наприклад, якщо комерційний банк пропонує підприємству вищу ставку за депозитом понад 18%, то такі депозити варто вважати більш вигідними. Тобто потрібно змодельовати можливі результати дій макроекономічних факторів, які впливають на проект [33].

F20		fx		=ВСД(E4:E16)		
	A	B	C	D	E	F
1	Чиста приведена вартість та внутрішня норма прибутку					
2	Ставка дисконту, %		10,50%			
3	Період, місяць	Початкові витрати, грн	Грошовий дохід, грн	Грошові витрати, грн	Грошовий потік, грн	Дисконтований грошовий потік, грн
4	0	128000	0	128000	-128000	-128000,00
5	1		50000	25000	25000	22624,43
6	2		60000	27000	33000	27026,47
7	3		55000	15000	40000	29646,48
8	4		45000	22000	23000	15426,90
9	5		50000	28000	22000	13354,00
10	6		58000	31000	27000	14831,67
11	7		43000	38000	5000	2485,62
12	8		48000	27000	21000	9447,59
13	9		61000	35000	26000	10585,54
14	10		70000	42000	28000	10316,57
15	11		75000	46000	29000	9669,70
16	12		69000	39500	29500	8901,74
17						
18				Чиста приведена вартість (NPV)=		46316,71
19				Розрахунок чистої приведеної вартості засобами MS Excel =		46 316,71
20				Внутрішня норма прибутку (IRR)		18,0%

Рис. 3.4. Результати розрахунку внутрішньої норми прибутку в MS Excel

Одним з показників ефективності проекту є індекс прибутковості (PI). Його кількісні характеристики показують додану вартість кожної вкладеної гривні. Якщо інвестиції в проект здійснюються не одноразово, а протягом усього періоду реалізації, то інвестиційний капітал має бути єдиним, тобто

дисконтованим. Чим вищий прибуток від інвестицій, тим більший прибуток на вкладений капітал забезпечать ці інвестиції. Розраховується індекс прибутковості (PI) як відношення показника чистої приведеної вартості (NPV) до початкових витрат, $PI=36,2\%$.

Розраховані коефіцієнти за методами статистичної та динамічної оцінки ефективності інвестиційного проекту по переробки яєчної продукції наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Показники економічної ефективності запропонованого проекту для ПВФ
«Агроцентр»

Показник	Ідентифікар	Розраховане значення за даними проекту для ПВФ «Агроцентр»	Висновок про привабливість проекту (+так, - ні)
Статистичний метод оцінки ефективності проекту			
Період окупності інвестиційного проекту	PP	8,5 міс	+
Рентабельність інвестиційного проекту	ARR	76% %	+
Динамічний метод оцінки ефективності проекту			
чиста приведена вартість	NPV	46316,71 грн	+
внутрішня норма прибутковості	IRR	18%	+
індекс прибутковості	PI	36,2%	+

Отже, за всіма проаналізованими показниками інвестиційний проект для ПВФ «Агроцентр» може бути прийнятий розглянутий і прийнятий до реалізації. Розрахований коефіцієнт оцінки інвестиційного проекту дозволяє вибрати найбільш привабливі об'єкти для вкладення коштів. У сучасній економіці використання цих показників ефективно при відносно невеликих інвестиціях але, з іншого боку, простота розрахунків коефіцієнтів дозволяє виключати вже збиткові проекти вже на першому етапі аналізу.

3.2. Розробка стратегії менеджменту для підвищення фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр»

У сучасних умовах господарської діяльності оцінити фінансовий стан підприємства всі зацікавлені сторони можуть аналізуючи дані фінансової звітності. Для самого бізнесу важливо не тільки визначити його поточний фінансовий стан, а й реалізувати заходи, спрямовані на поліпшення його становища шляхом покращення таких показників, як прибутковість, фінансова стійкість, ділова активність тощо.

Для повсякденного управління сучасними підприємствами необхідно постійно відслідковувати фактори, які впливають на їх фінансову стійкість, і своєчасно реагувати. Це вимагає застосування ефективних методів управління та організації діяльності підприємства, шляхом впровадження нових технологій і методів організації бізнес-процесів, для досягнення найвищого кінцевого результату діяльності. У цьому сенсі вважаємо доцільним застосувати інтегративний підхід до процесу управління фінансовою стійкістю фірми на основі побудови структурно-функціональної моделі, яка формалізує послідовність управління фінансовими процесами та дозволяє проводити спостереження проміжних результатів.

Завдання підвищення фінансової стабільності ПВФ «Агроцентр» є досить ємким та складним, оскільки воно охоплює весь набір першочергових завдань, які вирішують менеджери в цьому процесі. Щоб побудувати ефективну модель управління з точки зору підвищення фінансової стабільності, фахівці повинні вміти розрізняти та ідентифікувати фактори, які на неї впливають. Є потреба розробки дієвих та ефективних стратегій менеджменту для підвищення фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр».

З цією метою на підприємстві здійснюється аналіз ефективності роботи підприємства, який передбачає дослідження фінансових аспектів діяльності підприємства, формування стратегічних і поточних цілей. Зважаючи на особливості діяльності ПВФ «Агроцентр» пропонуємо використовувати

наступні стратегії системного-процесного підходу для підвищення фінансової стійкості агропідприємства (рис.3.5).

Для ПВФ «Агроцентр» вважаємо, що усю сукупність чинників впливу на фінансову стійкість можна умовно розподілити на такі аспектні категорії як: політичні, законодавчі та ринкові (рис.3.6).

Першою стратегією контролю має стати формальна кількісна оцінка фінансової стійкості агропідприємства. Метод розрахунку слід вибрати спираючись на критичне порівняння сильних і слабких сторін кожного. Він найбільш повно відповідає вимогам систем управління і дозволяє здійснювати постійний моніторинг. Після вибору відповідної методики необхідно розрахувати динамічні показники за певний період часу. Це пов'язано з тим, що важливо розуміти тенденції, тобто напрямки, в яких рухається підприємство. За отриманими результатами можна визначити тип фінансової стійкості. Саме за критеріями типу фінансової стійкості можна скласти уявлення про поточний стан фінансової стійкості підприємства.

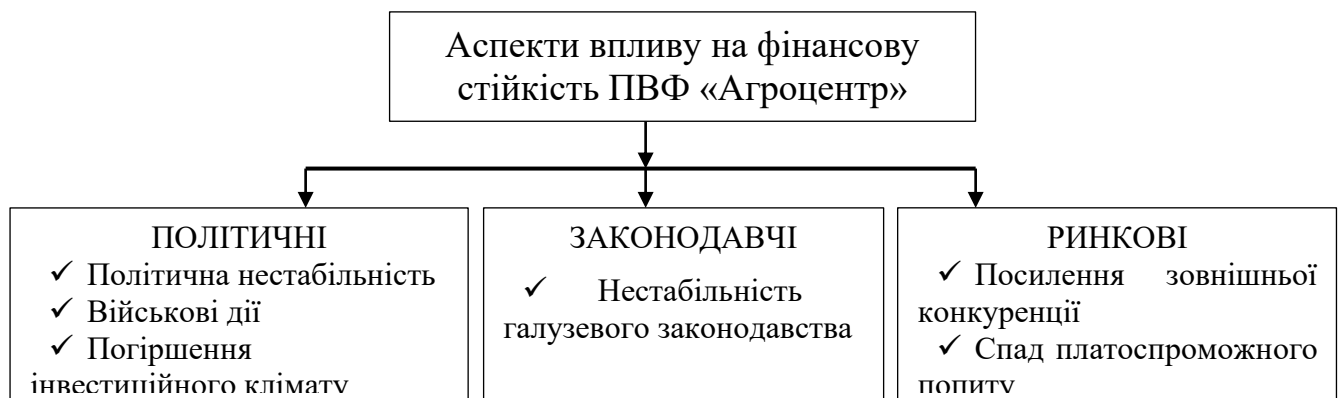

Рис.3.5. Аспекти впливу на фінансову стійкість ПВФ «Агроцентр»

Другою стратегією є встановлення відповідності типу фінансової стійкості відповідному стану. У цьому випадку орган системи управління може сказати, що поточний стан є задовільним, а тому залишається лише продовжувати моніторинг ключових «точок», показників, щоб не пропустити момент, коли потрібно вжити коригувальних заходів.

Рис. 3.6. Модель менеджменту фінансової стійкості агропідприємства із використанням стратегій системно-процесного підходу

Якщо результати аналізу призводять до незадовільних висновків, тобто якщо оцінка фінансової стійкості підприємства відрізняється від очікувань, слід розробити (або вдосконалити) його систему управління. Тому рівні управління, які вживають коригувальні управлінські дії, відрізняються на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях. Тому дуже важливим є процесно-системний підхід до побудови моделі управління фінансовою

стійкістю. Це пояснюється тим, що змін на найвищому рівні системи менеджменту недостатньо для виконання всіх коригувальних дій.

На рис.3.7 представлено алгоритм дій суб'єктів системи стратегічного менеджменту фінансової стійкості агропідприємства [3].

Рис. 3.7. Стратегічні дії з управління фінансовою стійкістю підприємства ПВФ «Агроцентр»

Управління стратегічного рівня має на меті забезпечити довгострокову фінансову рівновагу шляхом визначення основного та стратегічного напрямку діяльності підприємства. На цьому рівні важливо визначити стратегію ПВФ «Агроцентр» в напрямку різних функцій, таких як фінанси, маркетинг, виробництво і стратегія продажів. Важливо, щоб ці стратегії були узгоджені одна з одною і не суперечили між собою. У кожній стратегії мають бути визначені стратегічні цілі. Після формування стратегічних цілей їх необхідно довести до всіх рівнів керівників і менеджерів для впливу на очікувані результати.

Наступним рівнем в управлінні фінансовою стійкістю є тактичний.

Тактичний рівень управління охоплює середньостроковий період і деталізує стратегічні пріоритети управління.

На рис. 3.8 наведено алгоритм поведінки суб'єкта системи тактичного управління фінансовою стійкістю підприємства.

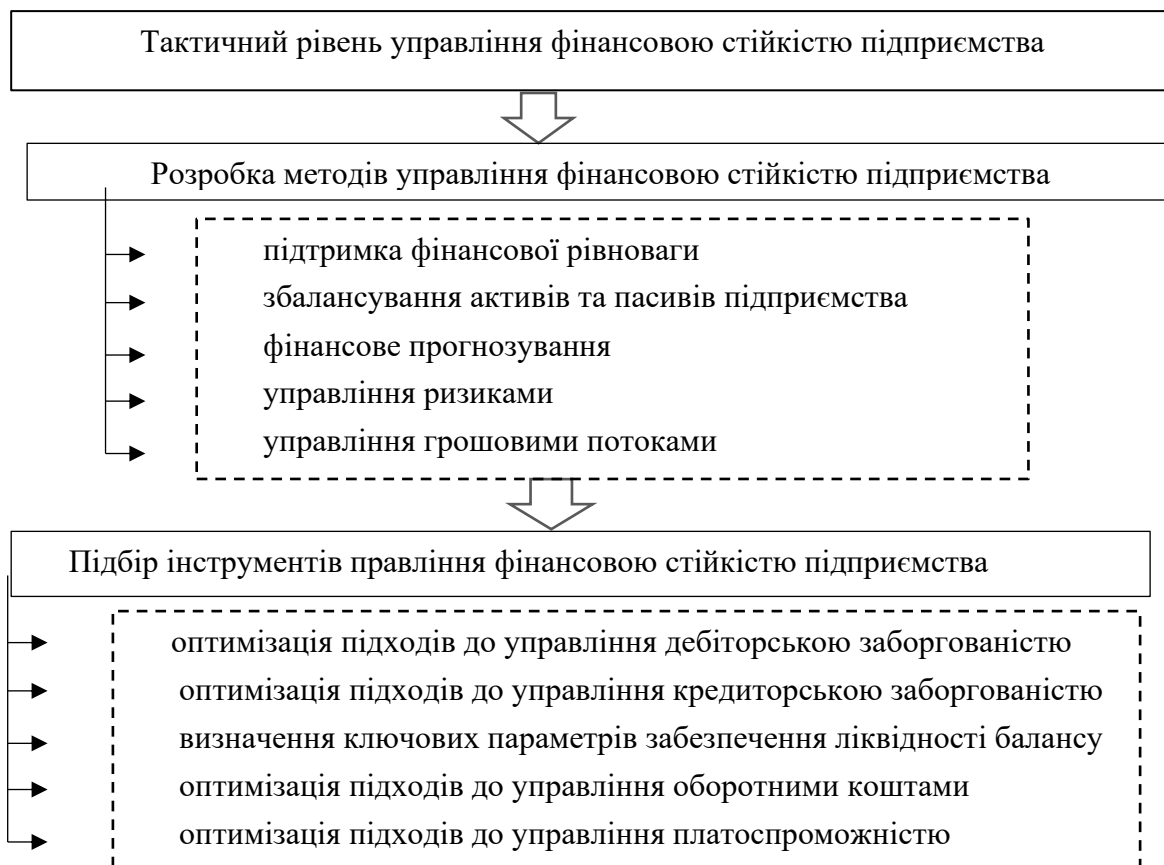

Рис. 3.8. Тактичні дії з управління фінансовою стійкістю підприємства ПФФ «Агроцентр»

На цьому рівні реалізуються завдання управління ризиками та управління системою проти негативних проявів факторів внутрішнього середовища. На стратегічному рівні він характеризується безпосередньою спрямованістю на зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, тактичний рівень – економічну ефективність, тобто рівень фінансової стійкості.

Менеджмент на операційному рівні спрямований на підтримку фінансової рівноваги в короткостроковій перспективі. На цьому рівні

впроваджуються рішення, які впливають на поточну повсякденну діяльність підприємства.

На рис. 3.9 наведено алгоритм поведінки суб'єкта системи оперативного управління фінансовою стійкістю підприємства.

Вирішальним на цьому рівні є детальна розробка всіх елементів для забезпечення стратегії управління фінансовою стабільністю агропідприємства, особливо інформації та аналітики, регулювання та права, програмного забезпечення та технологій, людських ресурсів та фінансів.

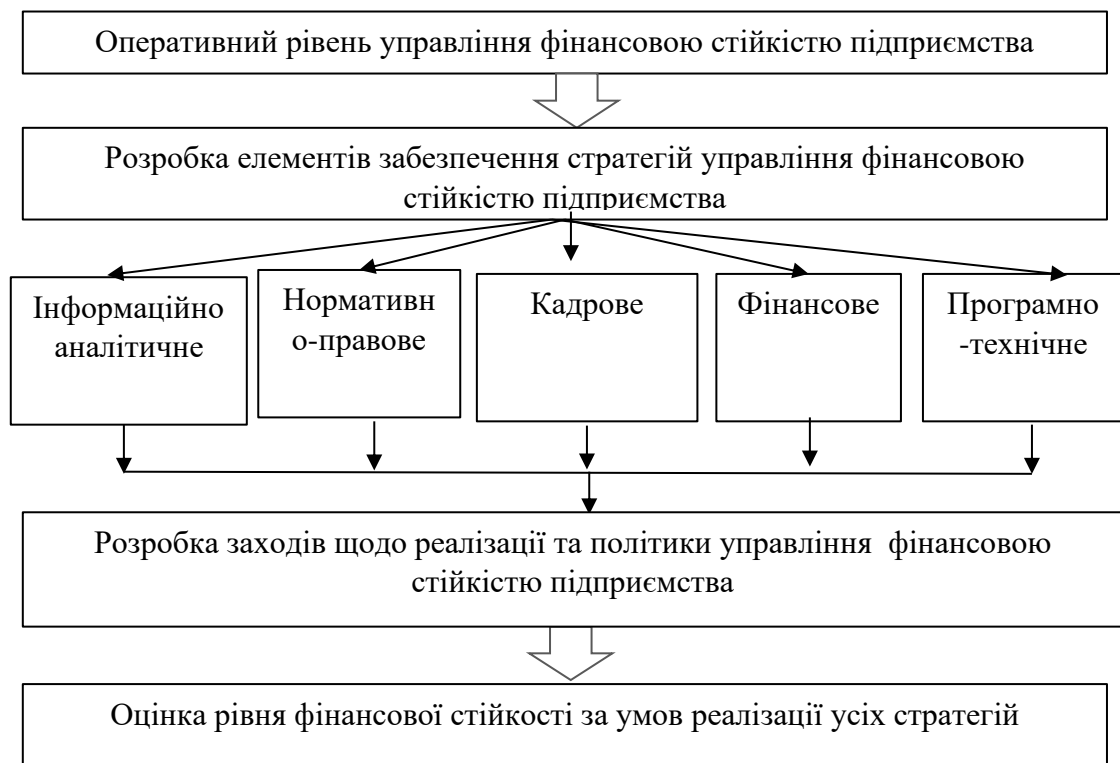

Рис. 3.9. Оперативні дії з управління фінансовою стійкістю підприємства ПФФ «Агроцентр»

На цьому рівні реалізується кінцева мета управління фінансовою стійкістю: розробка та практична реалізація заходів управління оперативною системою.

Інтеграція всіх рівнів управління є необхідною умовою для змоги ефективно використовувати всі інструменти управління, що впливають на фінансову стійкість агропідприємства.

Запропонована методика дозволяє формалізувати процедуру менеджменту фінансової стійкості агропідприємства, здійснюючи розрахунок необхідних показників, сформованих відповідно до зацікавленості користувача в інформації про фінансову стійкість підприємства.

3.3. Економіко-математичне моделювання та аналіз чинників впливу на рівень фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр»

В даний час питання забезпечення фінансової стійкості підприємства та мінімізації впливу різних факторів на його збереження є дуже актуальним для підприємств, діяльність яких пов'язана із загальними економічними тенденціями, тому необхідно враховувати зовнішнє середовище та внутрішні можливості підприємства. враховувати при формуванні управлінської політики. Тому необхідно дослідити фактори, що позитивно впливають на фінансову стійкість підприємств, та проаналізувати причини покращення резерву економічних показників діяльності підприємств. Розробка механізмів зміцнення та підвищення фінансової стійкості відповідно до стратегії підприємства є важливим етапом виробничої діяльності.

В структурі товарної продукції ПФФ «Агроцентр» основну частку займають грошові надходження від реалізації яєць (дод. Н). Для обґрунтування у виборі чинників, які впливають на рівень фінансової стійкості виконаємо аналіз сезонності коливань цін на яйця.

Внутрішньорічні коливання можна вивчати різними математичними методами (простої середньої, Персонса, ковзної середньої, аналітичного згладжування або рядів Фур'є) [17]. Ці методи дають змогу оцінювати сезонність з різним ступенем точності, надійності та складності.

Сезонність коливань характеризується спеціальним показником – індексом сезонності I_s . У сукупності ці індекси утворюють сезонну хвилю, чисельно характеризуючи фактичну однойменну ціну місяця у відсотках від

його річної або скоригованої ціни. Сезонний індекс розраховується методом простого середнього:

$$I_s = \frac{\bar{Y}_i}{\bar{Y}_3} \cdot 100$$

де \bar{Y}_i – середні місячні рівні цін на яйця; \bar{Y}_3 – загальна середня (місячна).

Сезонну хвилю цін на яйця обчислюємо в три етапи. Результат розрахунку середньої хвилі цін на яйця за деякі роки наведено у додатку О

За даними розрахунку додатка О побудована сезонна хвиля цін на яйця за 2017-2021 рр. (рис. 3.10).

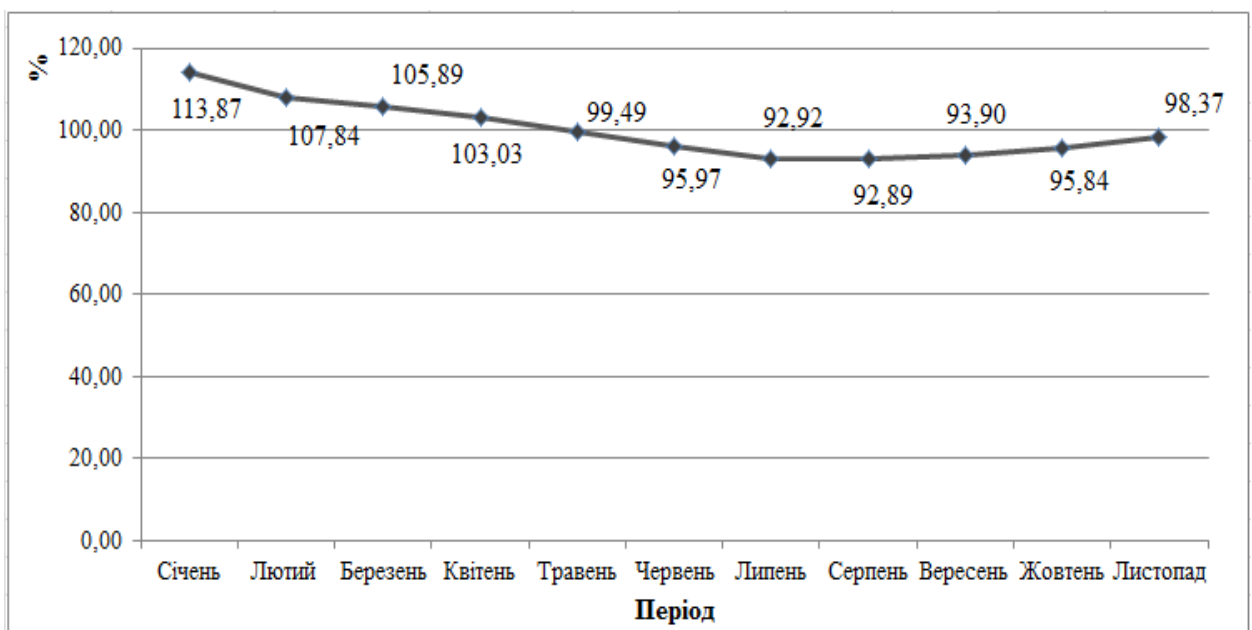

Рис. 3.10. Сезонна хвиля цін на яйця за 2017-2021 рр.

На підставі даних додатка О і графіка (рис. 3.10) можна зробити висновок про те, що ціни на яйця знижуються у період з травня по серпень і поступово зростають з серпня місяця.

Для обчислення сезонних коливань використаємо метод аналітичного згладжування за рівнянням прямої. Результати розрахунку наведено у додатку П.

Результати використання методу ковзного середнього для згладжування внутрішньорічних коливань і використання рівняння прямої лінії для визначення загальної тенденції зміни цін на яйця показані в додатку Р.

Пряма лінія цілком об'єктивно відображує тенденцію підвищення цін на яйця на ПВФ «Агроцентр».

Основу побудови економіко-математичної моделі сільськогосподарського підприємства складають показники, безпосередньо пов'язані з процесом виробництва. Тому найдетальніший математичний опис безпосереднього процесу виробництва є головним чинником раціонально розроблених прогнозів [68]. Для сталого розвитку та функціонування діяльності ПВФ «Агроцентр» необхідно розробити математичну модель, що стосується конкретно виробничих процесів, випуску товарів переробки продукції птахівництва та їх впровадження у виробництво. Це дає змогу науково продемонструвати ефективний план. Тобто досягти високих економічних показників. Для підприємства ПВФ «Агроцентр» в якості такого типу моделі ми пропонуємо використовувати модель оптимізації технології виробництва продукції з застосуванням відповідного обладнання: розпилювальна сушарка, сушильна установка та лінія по виробництву яєчного порошку.

Об'єктом економіко-математичного моделювання на ПВФ «Агроцентр» нами взято диверсифікацію виробництва в частині впровадження лінії з переробки продукції птахівництва. Серед цієї продукції можуть бути: яйце куряче, підрощені курочки, курячі тушки, субпродукти курячі (печінка, серце, шия, шлунок, лапи та голови). Наявність цеху забою, переробки та фасування є перспективною стратегією забезпечення покращення фінансових показників ПВФ «Агроцентр».

Яєчна продукція, останнім часом, набирає обертів і починає активно заміщати звичні яйця в шкаралупі як у домашньому раціоні, так і в системі громадського харчування. Оскільки значна частина грошових надходжень (більше 30,5% у 2020 році та 35,2% у 2021%, дані табл. 3.3) підприємства ПВФ «Агроцентр» є прибуток від реалізації яєць, то хочемо запропонувати ще один напрямок – розширити асортимент по виробництву яєчних продуктів і продуктів, до складу яких вони входять.

Яєчна продукція може бути призначена для промислових споживачів (кондитерська, масложирова, хлібобулочна, м'ясна та інші галузі), домашнього споживання, включаючи меланж, білок, рідкий яєчний жовток, заморожені та сушені форми, або напівфабрикати та продукти громадського харчування, оброблені рідкі цілі яйця з тривалим терміном зберігання при кімнатній температурі, заморожені цілі яйця в спеціальній упаковці, сухі омлети, ліофілізовані продукти з різноманітними начинками або без них, а також охолоджені та охолоджені готові заморожені продукти (яйця-рулети, омлети, яєчні котлети, яєчні піци, бутерброди, яєчна начинка тощо). Перероблені яєчні продукти можуть бути використані як нехарчові продукти і містять лізоцим, овомукоїд, авідин, імуноглобуліни, сіалову кислоту, фосфоліпиди, ліпопротеїни та ін. Продукція цієї групи призначена для фармацевтичної, косметичної, хімічної та інших галузей промисловості.

Розглянемо на прикладі впровадження у роботу ПВФ «Агроцентр» лінії по переробці деякого асортименту продукції птахівництва.

При розробці та розв'язуванні економіко-математичних моделей задач ставиться мета встановлення оптимальних структур виробництва яєчної продукції на підприємстві при використанні нового обладнання, інвестиції в яке було розглянуто у розділі 3.1 і ресурсів, що були у попередньому періоді. Уся вихідна інформація (і техніко-економічні коефіцієнти, на яких вона базується), використана для складання задачі визначалась по нормативних показниках фактично досягнутих підприємством за 2017-2021рр., а також за нормативних та планових показниках на майбутнє.

Задача вирішується при наступних умовах:

1. Підприємства повинні забезпечити реалізацію покупцям (підприємствам по переробці) яєчної продукції на суму не менше 70 000 000 грн фактичного обороту у 2020-2021 роках. Тому в розрахованому оптимальному плані типи яєчних продуктів повинні вироблятися в таких кількостях, які забезпечать їх реалізацію споживачам кількості, що дорівнює або перевищують заданий розмір.

2. Кількість яєць (за даними 2021 р – 8250000 шт)

3. Час роботи обладнання, яке забезпечує випуск яєчної продукції, встановлено за відповідними технічними нормами:

- розпилювальна сушарка – 7200 год;
- сушильна установка – 7680 год;
- лінія по виробництву яєчного порошку – 4750 год

4. ПФ «Агроцентр» повинно забезпечити птахів кормами власного виробництва.

5. ПФ «Агроцентр» має повністю забезпечити вироблене власноруч насіння або виробити достатню кількість продовольства в обмін на насіння кращих умов з інших господарств.

6. Питома вага виробничих підрозділів повинна давати змогу підприємству забезпечити виконання різноманітних завдань власними трудовими ресурсами протягом усього збутового року.

При постановці та розв'язанні економічно-математичної задачі враховувалися всі виробничі ресурси, які були у підприємства в цей період, і використовувалися тільки ті, які обмежували виробництво яєчних продуктів.

Постановка економіко-математичної задачі починається з визначення переліку показників, які необхідно оптимізувати. Ці показники складають ряд змінних у задачі.

Отже, позначимо:

X_1 – кількість яєчного порошку сухого, кг

X_2 – кількість білка яєчного сухого (альбумін), кг

X_3 – кількість яєчного порошку (меланжу), кг

X_4 – кількість яєчного жовтку сухого, кг

Наступним етапом складання економіко-математичної моделі задачі є розробка її структури, опис наявних ресурсів та видів обладнання. Математична постановка і форми оптимізаційних задач містять цільову функцію та систему умов, які мають вид нерівностей або рівностей. Такі задачі

розв'язуються симплексним методом або з використанням засобу Поиск решения електронних таблиць офісного додатку Microsoft Excel.

В таблиці 3.3 наведені числові дані розглянутого варіанту економіко-математичної моделі.

Таблиця 3.3

Числові дані для формування економіко-математичної моделі задачі

Обладнання та наявні ресурси	Час роботи обладнання на одиницю кожного виду яєчної продукції, год				Наявність ресурсів або кількість годин роботи обладнання
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	
яйця	85	80	75	90	8250000
розпилувальна сушарка	1,75	2	2,4	2,2	7200
сушильна установка	2,8	3,1	2,5	4	7680
лінія по виробництву яєчного порошку	3	2,5	3	2,5	4750
Ціна за 1 кг, грн	280	900	240	300	X

Суть задачі, що вирішується, заключається у наступному:

Знайти значення змінних X₁, X₂, X₃, X₄, які максимізують прибуток і таку систему:

$$F = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m c_{ij} \cdot x_i \Rightarrow \max \quad (3.1)$$

при наступних лінійних обмеженнях:

1) Баланс по кількості яєць

$$85 \cdot x_1 + 80 \cdot x_2 + 75 \cdot x_3 + 90 \cdot x_4 \leq 8250000$$

2) Баланс по кількості год роботи обладнання кожного виду:

– розпилувальна сушарка $1,75 \cdot x_1 + 2 \cdot x_2 + 2,4 \cdot x_3 + 2,2 \cdot x_4 \leq 7200$

– сушильна установка $2,8 \cdot x_1 + 3,1 \cdot x_2 + 2,5x_3 + 4 \cdot x_4 \leq 7680$

– лінія по виробництву яєчного порошку

$$3 \cdot x_1 + 2,5 \cdot x_2 + 3 \cdot x_3 + 3,5 \cdot x_4 \leq 4750$$

3) Вимоги невід'ємності змінних: в реальному економічному процесі де все споживається, від'ємних пошукових величин не допускається:

$$x_1 \geq 0, x_2 \geq 0, x_3 \geq 0, x_4 \geq 0$$

Отримаємо економіко-математичну модель:

$$F = 280 \cdot x_1 + 900 \cdot x_2 + 240 \cdot x_3 + 300 \cdot x_4 \Rightarrow \max$$

$$\begin{cases} 85 \cdot x_1 + 80 \cdot x_2 + 75 \cdot x_3 + 90 \cdot x_4 \leq 8250000 \\ 1,75 \cdot x_1 + 2 \cdot x_2 + 2,4 \cdot x_3 + 2,2 \cdot x_4 \leq 7200 \\ 2,8 \cdot x_1 + 3,1 \cdot x_2 + 2,5 \cdot x_3 + 4 \cdot x_4 \leq 7680 \\ 3 \cdot x_1 + 2,5 \cdot x_2 + 3 \cdot x_3 + 3,5 \cdot x_4 \leq 4750 \\ x_1 \geq 0, x_2 \geq 0, x_3 \geq 0, x_4 \geq 0 \end{cases}$$

В результаті розв'язку запропонованого варіанту економіко-математичної моделі отримаємо кількість продукції, яку може виготовити підприємство за рік при наявних ресурсах, а саме: яєчного порошку сухого - 25250 кг, білка яєчного сухого (альбумін) – 60458 кг, яєчного порошку (меланжу) – 25543 кг, яєчного жовтку сухого – 16063 кг. Прибуток від реалізації цієї продукції складе 72920420 грн, що на 3,61% більше ніж від реалізації просто яєць (порівняно з прибутком у 2021 р, який склав 70291200 грн).

Результати, отримані шляхом застосування економіко-математичного моделювання, можуть бути використані для демонстрації прогнозів економічних показників і планування корпоративної діяльності, тобто прийняття управлінських рішень щодо майбутньої фінансової стабільності.

Крім того, треба прийняти до уваги що оптимальний розв'язок задачі визначається тими умовами, які представлені в моделі на момент її формування. Процес оптимізації моделі можна виконати за допомогою засобу Поиск решения електронних таблиць Microsoft Excel, але знайдене рішення є тільки початком аналізу ситуації. В реальному житті умови, які формують модель, не залишаються незмінними. Тому такий підхід рішення з використанням апарату економіко-математичного моделювання є дуже гнучким до змін і не є трудомістким для фахівців ПФ «Агроцентр».

На завершення варто підкреслити, що механізми підвищення фінансової стабільності різняться в різних фірмах, оскільки вони вирішують локальні проблеми на рівні фірми. Проте, коли йдеться про характеристики підвищення фінансової стійкості українських підприємств, слід звернути увагу на своєчасність дій та їх комплексність.

Висновки до розділу 3

У розділі 3 проаналізовано шляхи вдосконалення менеджменту фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр».

В ринковому середовищі фінансово стабільне та платоспроможне підприємство має великий потенціал ефективного функціонування та розвитку. Дослідження напрямів підвищення фінансової стійкості потребує впровадження відповідних стратегій та інновацій.

1. На основі емпіричних даних доведено, що одним із засобів підвищення ефективності бізнесу та зміцнення фінансової стійкості підприємств є реалізація інвестиційних проектів. Спостерігається збільшення ринкової частки компаній на ринку.

2. Запропоновано економічне обґрунтування доцільності реалізації проекту розширення асортименту продукції шляхом придбання нового обладнання для впровадження лінії з переробки ячної продукції. Після виконання низки розрахунків було зроблено висновок, що проект окупився через 8,5 місяців після реалізації та мав чисту приведену вартість більше нуля. Тому проект є цікавим з точки зору економічної доцільності та ефективності.

3. Визначено внутрішню норму прибутку (показник IRR). Він представляє значення ставки дисконту, за якої дисконтована прибутковість дорівнює 0. Отримані результати 8% свідчать про те, що проект цікавить інвесторів. Отже, за всіма проаналізованими показниками інвестиційний проект ПФФ «Аграрний центр» прийнятний до реалізації.

4. Запропоновано процесно-системну модель управління фінансовою стійкістю ПВФ «Агроцентр», яка забезпечує ідентифікацію факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства, формалізовані стратегії оцінки, стратегії якісної оцінки (визначити тип фінансової стійкості підприємства, встановити ідеальний стан і вжити відповідних коригувальних заходів), реалізувати стратегію управління.

5. Також запропоновано низку заходів щодо менеджменту фінансової стійкості ПВФ «Агроцентр» на стратегічному, тактичному та операційному рівнях.

6. З використанням статистичних методів побудовано сезонну хвилю цін на яйця та виконано аналіз сезонні коливання цін на яйця за даними ПВФ «Агроцентр» методом аналітичного згладжування і рівняння прямої.

7. Запропоновано підприємству ПВФ «Агроцентр» розширити асортимент по виробництву яєчних продуктів і продуктів, до складу яких вони входять.

8. Розроблена економіко-математичної моделі оптимальної структури виробництва яєчної продукції на підприємстві при використанні нового обладнання. При застосуванні розробленої методики прибутковість підприємства зросте на 3,61%.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Фінансова стійкість підприємства – це характеристика фінансового стану підприємства, яка залежить від певних факторів та впливає на всі сфери підприємницької діяльності, забезпечує реалізацію стратегії розвитку, досягається ефективним управлінням потоком капіталу та коштами, а також довгостроковим стабільним розвитком за існуючих ринкових умов. Менеджмент фінансової стійкості підприємства - це один із найважливіших функціональних напрямів усієї системи фінансового менеджменту.

2. Під менеджментом фінансової стійкості підприємства розуміють систему принципів і методів прийняття та здійснення управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням формування та розміщення фінансових ресурсів і активів, що дозволить бізнесу розвиватися за рахунок збільшення прибутку та капіталу зі збереженням платоспроможності та кредитоспроможності та підтримкою фінансової рівноваги.

3. Ефективне забезпечення фінансової стабільності залежить від координації процесів виробництва і збуту, тобто Продукція, що випускається, повинна повністю задовольняти потреби споживачів і реалізовуватися згідно плану реалізації. Показники фінансової стійкості та фінансові індикатори характеризують поточні результати інвестування та фінансового розвитку підприємств.

4. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що основним видом діяльності на підприємстві є вирощування зернових культур та виробництво яєць. Коефіцієнт спеціалізації ПФФ «Агроцентр» коливається протягом аналізованого періоду в межах від 0,21 до 0,31, що свідчить про середній рівень спеціалізації. У 2021 році капітал збільшився на 35,4% до 260353 тис. грн., порівняно із 2020 роком. На відміну від попереднього року відбулося збільшення власного капіталу на 42,57 % або на 56560 тис. грн. за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Позиковий капітал, на відміну від 2020 року, збільшився на 19,37% або на 11509 тис. грн. в результаті

зростання короткострокового позикового капіталу на 37,94%, а довгостроковий відсутній. Підприємство у 2017-2018 роках було фінансово незалежним, тобто могло здійснювати всі розрахунки за власні кошти. У 2019 році ситуація погіршилася, коли рівень автономії знизився на 5,024%, але все ще був високим. У 2020 та 2021 році ситуація продовжує покращуватись і коефіцієнт автономії збільшився на 5,296%.

5. У 2021 році через отримання 59560 тис. грн. чистих прибутків відбувається значне зростання всіх показників рентабельності. Найбільше покращення спостерігається в рентабельності необоротних активів - на 83,06 до 73,83%, при тому що в 2019 році вона становила -20,08%. Всі показники рентабельності дуже високі і перевищують 26%. Було проаналізовано двома способами імовірність настання банкрутства на ПФФ «Агроцентр». В обох випадках можна зробити висновок, що ступіть імовірності настання банкрутства – низький.

6. Одним із способів підвищення ефективності діяльності та зміцнення фінансової стійкості підприємств є реалізація інвестиційних проектів. В результаті зростуть фінансові надходження і збільшиться частка компанії на ринку. Ми пропонуємо ПФФ «Агроцентр» проект, який демонструє економічну ефективність інвестування в організацію впровадження лінії з переробки яєць. За результатами розрахунку період окупності складе 8,5 місяців, а коефіцієнт рентабельності проекту буде 76% (чим вище цей коефіцієнт, тим вище привабливість даного проекту для інвестора).

7. Завдання підвищення фінансової стабільності ПФФ «Агроцентр» є досить ємким та складним, оскільки воно охоплює весь набір першочергових завдань, які вирішують менеджери в цьому процесі. Щоб побудувати ефективну модель управління з точки зору підвищення фінансової стабільності, фахівці повинні вміти розрізняти та ідентифікувати фактори, які на неї впливають.

8. Запропоновано використання процесно-системної моделі менеджменту фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр», яка передбачає

ідентифікацію факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства, формалізовані стратегії оцінки, стратегії якісної оцінки стійкості підприємства, встановлення стану, що відповідає очікуванням. і вжиття відповідних коригувальних заходів, реалізування стратегії управління.

9. В структурі товарної продукції ПВФ «Агроцентр» основну частку займають грошові надходження від реалізації яєць. Для обґрунтування у виборі чинників, які впливають на рівень фінансової стійкості було виконано аналіз сезонності коливань цін на яйця. Ціни на яйця знижуються у період з травня по серпень і поступово зростають з серпня місяця.

10. Підприємству ПВФ «Агроцентр» запропоновано розширити асортимент по виробництву яєчних продуктів і продуктів, до складу яких вони входять. Об'єктом економіко-математичного моделювання на ПВФ «Агроцентр» нами взято диверсифікацію виробництва в частині впровадження лінії з переробки продукції птахівництва. Серед цієї продукції можуть бути: яйце куряче, підрощені курочки, курячі тушки, субпродукти курячі (печінка, серце, шия, шлунок, лапи та голови). Наявність цеху забою, переробки та фасування є перспективною стратегією забезпечення покращення фінансових показників ПВФ «Агроцентр».

11. Перероблені яєчні продукти можуть бути використані як нехарчові продукти і містять лізоцим, овомукоїд, авідин, імуноглобуліни, сіалову кислоту, фосфоліпиди, ліпопротеїни та ін. Продукція цієї групи призначена для фармацевтичної, косметичної, хімічної та інших галузей промисловості. В результаті розв'язку запропонованого варіанту економіко-математичної моделі отримаємо кількість продукції, яку може виготовити підприємство за рік при наявних ресурсах, а саме: яєчного порошку сухого -25250 кг, білка яєчного сухого (альбумін) – 60458 кг, яєчного порошку (меланжу) – 25543 кг, яєчного жовтку сухого – 16063 кг. Прибуток від реалізації цієї продукції складе 72920420 грн, що на 3,61% більше ніж від реалізації просто яєць (порівняно з прибутком у 2021 р, який склав 70291200 грн). При застосуванні розробленої методики прибутковість підприємства зросте на 3,61%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аранчій В. І., М. О. Удовіченко Інтегральні підходи до оцінювання економічної стійкості аграрних підприємств. Полтава. Наукові праці ПДАА., 2012. С. 10 – 15.
2. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчально-методичний посібник. К. 2009. 328 с.
3. Базілінська О. Я., Панченко О. І. Фінансова стійкість у системі стратегічного управління підприємством. Проблеми економіки. 2019. № 1 (39). С. 89-94.
4. Барановська О.М. Аналіз фінансового стану як інструмент запобігання кризі та виведення підприємства з неї. Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. № 12. 2008. С. 108-110.
5. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмежицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
6. Богацька Н.М., Галюк О.В. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства. Молодий вчений. 2013. № 2. С. 1216.
7. Васильєва Н.К. Економіко–математичне моделювання в сільському господарстві : навчальний посібник. Видавець Біла К.О. Дніпро, 2015. 155 с.
8. Гудзь Т.П. Місце фінансової рівноваги у понятійному апараті фінансів підприємств. Теорія і практика сучасної економіки: матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції (19 листопада 2015 р.). Черкаси: ЧДТУ, 2015. С. 85 – 87.
9. Глушко О.В. Фінансова стійкість як категорійне поняття. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Т. 21. № 18.
10. Голеско І.О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. Економіка транспортного комплексу. 2017. Вип. 30. С. 49 – 57.

11. Городня Т.А., Кузик Т.А. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. № 16. С. 191 – 196.
12. Гонта О., Кальченко О. Фінансове планування на підприємствах реального сектору економіки. Проблеми і перспективи економіки і управління. 2017. №4(12). С. 128 – 133.
13. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: навч. посіб. Вінниця. ВНТУ, 2013. 256с.
14. Дегтярьова В.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник. Донецьк. ДонДУУ, 2011. С.186 – 187.
15. Докієнко Л.М. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. Підприємництво та інновації. 2020. №14. С.25 – 31.
16. Кириченко С.О., Ліннік І.М. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2015. Вип. 16. С. 261 – 265.
17. Кічор В.П., Фещур Р.В., Олексів І.Я. Економіко–математичне моделювання : навчальний посібник. Бухгалтерський центр «Ажур». Львів, 2010. 340 с.
18. Кириченко О.П., Дранко С.В. Методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства підприємства. Молодий вчений, 2016. № 2. С. 49 – 52.
19. Кравченко М.С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства. Вісник економічної науки України, 2012. № 2. С. 61 – 63.
20. Ковальов А.І., Привалов В.П.. Аналіз фінансового стану підприємства. 2 вид., Перабо., Доп., Центр економіки і маркетингу, 2002. 188с.
21. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. В. 11. С. 368 – 371.
22. Косарева І. П., Бут А.С. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений, 2017. Вип. 4. С. 678 – 682.

23. Крухмаль О.В., Коваленко В.В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи. Монографія. Суми: УАБС НБУ, 2007. 198с.

24. Корчевська Л.О., Адвокатова Н.О. Вартісний підхід до визначення фінансової стійкості підприємств. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2021. Вип. 1 (76). С. 198–203.

25. Кузенко, О.Л. Теоретичні підходи до визначення сутності управління фінансовою стійкістю підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 43.С. 152–157.

26. Матвійчук А. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінаційного аналізу. Вісник Національної академії наук України. 2010. № 9. С. 24 – 46.

27. Марцин В.С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2008. № 7.С. 26–30.

28. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Монографія. Одеса. ОНУ, 2015. 316 с.

28. Масленніков Є.І. Концептуальна модель контролінгу в системі управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2014. №11/1. С.42 – 45.

29. Лазоренко В. В. Аналіз методів оцінки фінансової стійкості підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Вип. № 1(13). С. 124–128.

30. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2010. Вип. 10. С. 276 – 279.

31. Пічугіна Т. С., Забродська Л. Д. Антикризове управління підприємством: сутність, завдання та основні заходи. Економічна стратегія і

перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2011. № 3 (70). С. 487 – 495. 50.

32. Плиса В. Й. Управління ризиком фінансової стійкості підприємств. Фінанси України. 2009. № 2. С. 6 – 11.

33. Химич І.Г. Оцінка впливу макроекономічних факторів на ефективність проекту. Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід: Тези доповідей VIII Міжнародної науково-методичної конференції Форуму молодих економістів-кібернетиків, Львів, 28-29 вересня 2017 року. Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2017. С. 190-192.

34. Смірнова Т.О., Усатюк К.К. Фінансова стійкість підприємства. Науковий вісник. 2017. № 21. С. 196 – 200.

35. Токарев О.М., Гук О.В. Фінансова стійкість підприємств як передумова його інноваційного розвитку. Сучасні підходи до управління підприємством: збірник наукових праць. Київ, 2018. С. 284 – 291.

36. Тульчинська С. О., Нікітіна М. В. Проблеми оцінки фінансового стану підприємства і напрямки їх вирішення. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2013. Вип. 12 . С. 295 – 301.

37. Тридід О.М., Орехова К.В. Оцінювання фінансової стійкості підприємства: монографія. Київ: вид-во Університету БС НБ України, 2010. 143 с.

38. Тютюнник Ю.М. Формування методики факторного аналізу показників фінансової стійкості аграрних підприємств. Облік і фінанси АПК. 2009. №1. С. 111 – 115.

39. Павленко О.П., Семиліт І.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. Молодий вчений. 2016. № 7. С. 113 – 116.

40. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2010. №10. С.276 – 279.

41. Пігуль Н.Г. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 1. С. 186 – 190.
42. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Терещенко О.О. Фінанси підприємств: підручник. Київ. КНЕУ, 2017. 519. С.11.
43. Поддєрьогін А.М., Наумова Л.Ю. Фінансова стійкість підприємств в економіці України. монографія. Київ. КНЕУ, 2016.184 с.
44. Перетятко А. Ю. Сучасні підходи до оцінки фінансово-господарської діяльності як основи ефективного управління підприємством. Освіта. 2006. №9.С.19 – 22.
45. Радченко О.Д. Фінансовий потенціал сталого розвитку аграрного сектора. Економіка АПК. 2019. № 1. С. 27 – 38.
46. Русіна Ю.О., Полозук Ю.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства та фактори, що на неї впливають. International scientific journal. 2015. № 2. С. 91 – 94.
47. Слободян Н.Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах: методологія і практика. Економічний аналіз. 2014. № 18 (2). С. 239–245.
48. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2005. 253 с.
49. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2008.566с.
50. Шаблиста А. М., Бербека Л.А. Фінансова стійкість підприємства: сутність та методи оцінки. Економіка і прогнозування. 2006. № 2. С. 46 – 57.
51. Юрій Е.О. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. Молодий вчений. 2017. Вип. 10. С. 1112 – 1117.
52. Яценко В.М. Сутність поняття та методичні підходи до оцінки фінансової стабільності і фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент. 2018. № 1. С . 8 – 17.

53. Ястреб В.І., Масюк Ю.В. Удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтава. 2022. С.1084-1086.

54.Ястреб В.І., Масюк Ю.В. Удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції: ДДАЕУ. 2022. № 11. С. 164-168.

55.Ястреб В.І., Масюк Ю.В. Удосконалення менеджменту фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства. Агросвіт. Дніпро,2022.Вип.22. С.78-84.

56. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління». 2018. Т. 29. № 3. С. 173 – 180.

ДОДАТКИ

Додаток А

Динаміка складу і структури товарної продукції в ПВФ «Агроцентр»

Вид продукції	2017 р.		2018р.		2019р.		2020р.		2021р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Пшениця	20360,3	15,2	26094,9	16,4	27105,2	16,6	23062,8	13,7	33325,7	16,7
Кукурудза на зерно	10430,4	7,8	9287,4	6,9	8758,9	5,4	19794,9	11,8	16321,3	8,2
Соняшник	38765,2	28,9	38642,1	24,3	45290,2	27,8	35294,9	20,9	54510,9	27,3
Інша продукція рослинництва	4389,7	3,3	9434,5	5,9	14832,4	9,1	21188,9	12,5	9378,2	4,7
Всього по рослинництву	73947,9	55,1	83458,9	52,4	95986,7	58,9	99341,5	59,1	113536,1	56,9
Птиця	13329,1	9,9	14308,1	9,0	13763,9	8,5	16719,5	9,9	15738,2	7,9
Яйця	42839,1	31,9	60590,7	38,1	52642,8	32,3	51359,8	30,5	70291,2	35,2
Інша продукція тваринництва	4138,9	3,1	851,3	0,5	519,1	0,3	769,7	0,5	50,5	0,02
Всього по тваринництву	60307,1	44,9	75750,1	47,6	66925,8	41,1	68849	40,9	86079,9	43,1
Всього по підприємству	134255	100	159209	100	162912,5	100	168190,8	100	199616	100

Додаток Б

Основні фінансово-економічні показники діяльності ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення (+, -) показника 2018 року порівняно з 2017 роком		Відхилення (+, -) показника 2019 року порівняно з 2018 роком		Відхилення (+, -) показника 2020 року порівняно з 2019 роком		Відхилення (+, -) показника 2021 року порівняно з 2020 роком	
						абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Кап. станом на кінець року, тис. грн.:	212492	231812	219100	192284	260353	19320	9,09	-12712	-5,48	-26816	-12,24	68069	35,40
в т.ч. 1.1. власний капітал:	143801	156507	140493	132859	189419	12706	8,84	-16014	-10,23	-7634	-5,43	56560	42,57
1.1.1. статутний+додатковий капітали	200	200	200	200	200	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
1.1.2. нерозподілений прибуток	143601	156307	140293	132659	189219	12706	8,85	-16014	-10,25	-7634	-5,44	56560	42,64
1.2. позиковий капітал:	68691	75305	78607	59425	70934	6614	9,63	3302	4,38	-19182	-24,40	11509	19,37
1.2.1. короткостроковий позиковий капітал	68691	75305	78607	51425	70934	6614	9,63	3302	4,38	-27182	-34,58	19509	37,94
1.2.2. довгостроковий позиковий капітал	0	0	0	8000	0	0	-	0	-	8000	-	-8000	-100,00
2. Майно станом на кінець року, тис. грн	212492	231812	219100	192284	260353	19320	9,09	-12712	-5,48	-26816	-12,24	68069	35,40

Продовження додатку Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2.1. необоротні активи	50380	67427	79751	85510	75842	17047	33,84	12324	18,28	5759	7,22	-9668	-11,31
2.2. оборотні активи:	162112	164385	139349	106774	184511	2273	1,40	-25036	-15,23	-32575	-23,38	77737	72,81
2.2.1. запаси	90719	95409	57106	46880	116712	4690	5,17	-38303	-40,15	-10226	-17,91	69832	148,96
2.2.2. дебіторська заборгованість	41588	37883	47894	33408	41047	-3705	-8,91	10011	26,43	-14486	-30,25	7639	22,87
2.2.3. грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	3210	6894	12437	3482	5247	3684	114,77	5543	80,40	-8955	-72,00	1765	50,69
3. Економічні показники:													
3.1. ЧД (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	67892	187778	205190	171729	203083	119886	176,58	17412	9,27	-33461	-16,31	31354	18,26
3.2. собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	49806	109847	150028	131804	138172	60041	120,55	40181	36,58	-18224	-12,15	6368	4,83
3.3. фін. рез. від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	-25654	10723	-16014	-7634	59560	36377	-141,80	-26737	-249,34	8380	-52,33	67194	-880,19
3.4. чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-25654	10723	-16014	-7634	59560	36377	-141,80	-26737	-249,34	8380	-52,33	67194	-880,19

Закінчення додатку Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
3.5.рентаб. (збитковість) обороту, %	-37,79	5,71	-7,80	-4,45	29,33	43,50	-115,11	-13,51	-236,67	3,36	-43,04	33,77	-759,74
4. Трудові ресурси:													
4.1.Середньосп. чис. працюючих, осіб	318	292	288	275	254	-26	-8,18	-4	-1,37	-13	-4,51	-21	-7,64
4.2. Річний фонд опл. праці, тис. грн.	16545	21684	27650	25574	29588	5139	31,06	5966	27,51	-2076	-7,51	4014	15,70
4.3.Середньоміс. З/П, тис. грн.	4,34	6,19	8,00	7,75	9,71	1,85	42,73	1,81	29,28	-0,25	-3,14	1,96	25,26
4.4. Продуктивність праці, тис. грн./ особу	213,50	643,08	712,47	624,47	799,54	429,58	201,21	69,39	10,79	-88,00	-12,35	175,07	28,04
5.Фінансові коефіцієнти:													
5.1. автономії	0,677	0,675	0,641	0,691	0,728	-0,002	-0,235	-0,034	-5,024	0,050	7,755	0,037	5,296
5.2. маневрування	0,650	0,569	0,432	0,417	0,600	-0,080	-12,388	-0,137	-24,039	-0,016	-3,643	0,183	43,929
5.3. фінансового ризик	0,478	0,481	0,560	0,447	0,374	0,003	0,728	0,078	16,283	-0,112	-20,059	-0,073	-16,275
5.4. абсолютної ліквідності	0,0467	0,0915	0,1582	0,0677	0,0740	0,0448	95,904	0,0667	72,825	-0,0905	-57,204	0,0063	9,245
5.5. покриття	2,360	2,183	1,773	2,076	2,601	-0,177	-7,504	-0,410	-18,791	0,304	17,125	0,525	25,279

Додаток В

Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості ПФФ «Агроцентр» у 2017 - 2021 рр.

Показник	Джерело інформації (форма № 1)	2017 рік, тис.грн	2018 рік, тис.грн	2019 рік, тис.грн	2020 рік, тис.грн	2021 рік, тис.грн	Відхилення (+, -) показника 2018 р. порівняно з 2017 р.		Відхилення (+, -) показника 2019 р. порівняно з 2018 р.		Відхилення (+, -) показника 2020 р. порівняно з 2019 р.		Відхилення (+, -) показника 2021 р. порівняно з 2020 р.	
							абсолютне, тис.грн.	відносне, проценти	абсолютне, тис.грн.	відносне, проценти	абсолютне, тис.грн.	відносне, проценти	абсолютне, тис.грн.	відносне, проценти
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Постійні пасиви (ПП)	р. 1495	143801	156507	140493	132859	189419	12706	8,84	-16014	-10,23	-7634	-5,43	56560	42,57
Активи, що важно реалізуються (АВР)	р. 1095	50380	67427	79751	85510	75842	17047	33,84	12324	18,28	5759	7,22	-9668	-11,31
Власні обігові кошти (ВОК)	ПП - АВР	93421	89080	60742	47349	113577	-4341	-4,65	-28338	-31,81	-13393	-22,05	66228	139,87
Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	р.1595	0	0	0	8000	0	0	-	0	-	8000	-	-8000	-100,00
Наявність постійн. та довгостр. пасивів для фінанс. запасів	ВОК + ДЗ	93421	89080	60742	55349	113577	-4341	-4,65	-28338	-31,81	-5393	-8,88	58228	105,20
Короткострокові кредити банків (КК)	р. 1600	57367	48433	47147	11517	33394	-8934	-15,57	-1286	-2,66	-35630	-75,57	21877	189,95
Заг. сума основних джерел фінансування запасів	ВОК + ДЗ + КК	150788	137513	107889	66866	146971	-13275	-8,80	-29624	-21,54	-41023	-38,02	80105	119,80
Запаси (З)	р.(1100+1110)	116454	117930	77212	68399	135958	1476	1,27	-40718	-34,53	-8813	-11,41	67559	98,77

Продовження додатку В

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Надлиш. (нестача) власних обігових коштів	ВОК - 3	-23033	-28850	-16470	-21050	-22381	-5817	25,26	12380	-42,91	-4580	27,81	-1331	6,32
Надлиш. (нестача) вл. обігових коштів та довгострокових зобов'язань	ВОК + ДЗ-3	-23033	-28850	-16470	-13050	-22381	-5817	25,26	12380	-42,91	3420	-20,77	-9331	71,50
Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів	ВОК + ДЗ + КК - 3	34334	19583	30677	-1533	11013	-14751	-42,96	11094	56,65	-32210	-105,00	12546	-818,40

Додаток Г

Типи фінансової стійкості підприємства

Абсолютна фінан. стійкість	Нормальна фін. стійкість	Нестійкий фін. стан	Кризовий фін. стан
$ВOK - З \geq 0$	$ВOK - З < 0$	$ВOK - З < 0$	$ВOK - З < 0$
$ВOK + ДЗ - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ - З < 0$	$ВOK + ДЗ - З < 0$
$ВOK + ДЗ +$ $+ КК - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ +$ $+ КК - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ +$ $+ КК - З \geq 0$	$ВOK + ДЗ +$ $+ КК - З < 0$
$\{1, 1, 1\}$	$\{0, 1, 1\}$	$\{0, 0, 1\}$	$\{0, 0, 0\}$

Додаток Д

Показники фінансової стійкості підприємства ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Назва показника	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Відхилення (+, -) показника 2018 р. порівняно з 2017 р.		Відхилення (+, -) показника 2019 р. порівняно з 2018 р.		Відхилення (+, -) показника 2020 р. порівняно з 2019 р.		Відхилення (+, -) показника 2021 р. порівняно з 2020 р.	
							абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне	абсолютне	відносне
Коеф. автономії	більше 0,5	0,677	0,675	0,641	0,691	0,728	-0,002	-0,235	-0,034	-5,024	0,050	7,755	0,037	5,296
Коеф. фінансової залежності	менше 0,2	1,478	1,481	1,560	1,447	1,374	0,003	0,235	0,078	5,290	-0,112	-7,196	-0,073	-5,030
Коеф. фінансового ризику	менше 0,5	0,478	0,481	0,560	0,447	0,374	0,003	0,728	0,078	16,283	-0,112	-20,059	-0,073	-16,275
Коеф. маневреності власного капіталу	більше 0	0,650	0,569	0,432	0,356	0,600	-0,080	-12,388	-0,137	-24,039	-0,076	-17,570	0,243	68,247
Коеф. структури покриття довгострок. вкладень	-	0,000	0,000	0,000	0,094	0,000	0,000	-	0,000	-	0,094	-	-0,094	-100,000
Коеф. довгостр. залучення коштів	0,4	0,000	0,000	0,000	0,057	0,000	0,000	-	0,000	-	0,057	-	-0,057	-100,000
Коеф. фін. незалежності капіталізованих джерел	0,6	1,000	1,000	1,000	0,943	1,000	0,000	0,000	0,000	0,000	-0,057	-5,679	0,057	6,021

Додаток Е

Аналіз ділової активності ПВФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показники	Формула для розрахунку	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення +/- від 2017р.	Відхилення +/- від 2018р.	Відхилення +/- від 2019р.	Відхилення +/- від 2020р.
Коеф. оборотн. активів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1300_{\text{п}}+1300_{\text{к}})}$	0,320	0,845	0,937	0,835	0,897	0,526	0,065	-0,102	0,062
Коеф. оборотн. осн. фондів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1005_{\text{п}}+1010_{\text{п}}+1005_{\text{к}}+1010_{\text{к}})}$	1,447	3,387	2,696	2,176	2,641	1,940	-0,458	-0,520	0,465
Коеф. оборотн. оборотних активів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1195_{\text{п}}+1195_{\text{к}})}$	0,419	1,150	1,472	1,395	1,394	0,731	0,201	-0,077	-0,001
Коеф. оборотн. запасів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1100_{\text{п}}+1110_{\text{п}}+1100_{\text{к}}+1110_{\text{к}})}$	0,583	1,602	2,657	2,359	1,988	1,019	0,501	-0,299	-0,371
Коеф. оборотн. готової продукції	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1103_{\text{п}}+1103_{\text{к}})}$	1,057	2,961	7,103	7,067	3,784	1,904	1,523	-0,036	-3,283
Коеф. оборотн. дебіторської заборгованості	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1125_{\text{п}}+\dots+1155_{\text{п}}+1125_{\text{к}}+\dots+1155_{\text{к}})}$	1,632	4,726	4,284	4,224	5,455	3,093	0,059	-0,060	1,231
Коеф. оборотн. власного капіталу	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1495_{\text{п}}+1495_{\text{к}})}$	0,472	1,251	1,460	1,256	1,260	0,778	0,131	-0,204	0,004
Коеф. оборотн. кредиторської заборгованості	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1610_{\text{п}}+\dots+1650_{\text{п}}+1610_{\text{к}}+\dots+1650_{\text{к}})}$	9,704	13,263	11,205	8,542	9,492	3,558	-2,908	-2,663	0,950

Додаток Ж

Періоди оборотності фінансових ресурсів ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр., дні

Показник	Формула для розрахунку	Напрямок позитивних змін	2017 р.,	2018 р.,	2019 р.,	2020 р.,	2021 р.,
Пер. оборон. активів	$\frac{360}{K_A}$	>0, зменшення	1126,75	425,90	384,40	431,20	401,19
Пер. оборотн. основних фондів	$\frac{360}{K_{OF}}$	>0, зменшення	248,77	106,29	133,55	165,44	136,29
Пер. оборотн. оборотних активів	$\frac{360}{K_{OA}}$	>0, зменшення	859,61	312,97	244,48	257,98	258,18
Пер. оборотн. запасів	$\frac{360}{K_3}$	>0, зменшення	617,50	224,68	135,47	152,62	181,13
Пер. оборотн. готової продукції	$\frac{360}{K_{ГП}}$	>0, зменшення	340,44	121,58	50,68	50,94	95,13
Пер. оборотн. дебіторської заборгованості	$\frac{360}{K_{ДЗ}}$	>0, зменшення	220,52	76,18	84,03	85,22	65,99
Пер. обор. власного капіталу	$\frac{360}{K_{ВК}}$	>0, зменшення	762,51	287,87	246,49	286,52	285,65
Пер. обороту кред. заборгованості	$\frac{360}{K_{КЗ}}$	>0, збільшення	37,10	27,14	32,13	42,14	37,93

Додаток И

Показники рентабельності ПФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.,%

Показник	Формула для розрахунку	2017р.,	2018р.,	2019р.,	2020р.,	2021р.,	Відхилення +/- 2018 р. від 2017р.	Відхилення +/-2019 р. від 2018р.	Відхилення +/- 2020 р. від 2019р.	Відхилення +/-2021 р. від 2020р.
Коеф. рентаб. майна	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) * 2}{\phi.1 \text{ p.}(1300_{\text{П}} + 1300_{\text{К}})}$	-12,07	4,83	-7,31	-3,71	26,32	16,90	-11,93	3,60	30,03
Коеф. рентаб. капіталу	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) * 2}{\phi.1 \text{ p.}(1900_{\text{П}} + 1900_{\text{К}})}$	-12,07	4,83	-7,31	-3,71	26,32	16,90	-11,93	3,60	30,03
Коеф. рентаб. власного капіталу	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) * 2}{\phi.1 \text{ p.}(1495_{\text{П}} + 1495_{\text{К}})}$	-17,84	7,14	-11,40	-5,59	36,96	24,98	-17,93	5,81	42,55
Коеф. рентаб. продаж	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2090(2095)}{\phi.2 \text{ p.}2000}$	26,64	41,50	26,88	23,25	31,96	14,86	-14,62	-3,63	8,71
Коеф. валової рентаб. основної діяльності	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2090(2095) * 2}{\phi.2 \text{ p.}2050}$	36,31	70,95	36,77	30,29	46,98	34,63	-34,18	-6,48	16,69
Коеф. рентаб. операц. діяльності	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2190(2195)}{\phi.2 \text{ p.}(2050 + 2180)}$	-18,51	9,87	-2,63	-0,54	38,65	28,38	-12,50	2,09	39,19
Коеф. чистої рентаб. реаліз. продукції	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355)}{\phi.2 \text{ p.}2000}$	-37,79	5,71	-7,80	-4,45	29,33	43,50	-13,51	3,36	33,77
Коеф. рентаб. необоротних активів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) * 2}{\phi.1 \text{ p.}(1095_{\text{П}} + 1095_{\text{К}})}$	-50,92	18,20	-20,08	-9,24	73,83	69,13	-39,97	10,84	83,06
Коеф. рентаб. обор. активів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) * 2}{\phi.1 \text{ p.}(1195_{\text{П}} + 1195_{\text{К}})}$	-15,82	6,57	-11,49	-6,20	40,89	22,39	-17,11	5,29	47,10

Додаток К

Показники ліквідності балансу ПФФ «Агроцентр» за 2017-2019 рр., тис. грн.

Стаття активу	2017р.,	2018р.,	2019р.,	Пасиви	2017р.,	2018р.,	2019р.,	Надлишок (+), нестача (-) платіжних коштів у		
								2017 році	2018 році	2019 році
1. Найбільш ліквідні активи, А1	3210	6894	12437	1. Поточні зобов'яз. за розрахунками (П ₁)	6996	21321	18313	-3786	-14427	-5876
2. Активи, що швидко реалізуються, А2	41588	37883	47894	2. Короткостр. кредити банків і позики (П ₂)	61695	53984	60294	-20107	-16101	-12400
3. Активи, що повільно реалізуються, А3	117314	119608	79018	3. Довгостр. ок. зобов'яз. (П ₃)	0	0	0	117314	119608	79018
4. Активи, що важко реалізуються А4	50380	67427	79751	4. Постійні пасиви (П ₄)	143801	156507	140493	-93421	-89080	-60742
Баланс	212492	231812	219100	Баланс	212492	231812	219100	X	X	X

Додаток Л

Показники ліквідності балансу ПФФ «Агроцентр» за 2020-2021 рр., тис. грн.

Стаття активу	2020р.,	2021р.,	Пасиви	2020р.,	2021р.,	Надлишок (+), нестача (-) платіжних коштів у	
						2020 році	2021 році
1.Найбільш ліквідні активи, А1	3482	5247	1. Поточні зобов'яз. за розрах. (П ₁)	21895	21594	-18413	-16347
2.Активи, що швидко реалізуються, А2	33408	41047	2. Короткострок. кредити банків і позики (П ₂)	29530	49340	3878	-8293
3.Активи, що повільно реалізуються, А3	69884	138217	3. Довгострок. зобов'яз. (П ₃)	8000	0	61884	138217
4.Активи, що важко реалізуються А4	85510	75842	4. Постійні пасиви (П ₄)	132859	189419	-47349	-113577
Баланс	192284	260353	Баланс	192284	260353	X	X

Додаток М

Аналіз ліквідності ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 рр.

Показник	Джерело інформації	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відх. +/-	Відх. +/-	Відх. +/-	Відх. +/-
							2018 р. від 2017р.	2019 р. від 2018р.	2020 р. від 2019р.	2021 р. від 2020р.
1. Коеф. поточної лікв. (Кпл)	$\frac{\phi.1, p.1195}{\phi.1, p.1695}$	2,360	2,183	1,773	2,076	2,601	-0,177	-0,410	0,304	0,525
2. Коеф. швидкої лік-відності (Кшл)	$\frac{\phi.1, p.1195 - p.1100 - p.1110}{\phi.1, p.1695}$	0,665	0,617	0,790	0,746	0,684	-0,048	0,174	-0,044	-0,062
3. Коеф. абсол. лікв. (Кал)	$\frac{\phi.1, p.1160 + p.1165}{\phi.1, p.1695}$	0,0467	0,0915	0,1582	0,0677	0,0740	0,0448	0,0667	-0,0905	0,0063
4. Власні оборотні кошти (ВОК)	$\phi.1, p. 1495 - \phi.1, p.1095$	93421	89080	60742	47349	113577	-4341	-28338	-13393	66228
5. Коеф. забезп. власними обор. коштами (Квок)	$\frac{\phi.1, p.1495 - p.1095}{\phi.1, p.1195}$	0,576	0,542	0,436	0,443	0,616	-0,034	-0,106	0,008	0,172
6. Коеф. забезп. запасів і витрат власними обор. коштами (Кзвок)	$\frac{\phi.1, p.1495 - p.1095}{\phi.1, p.1100 + 1110}$	0,802	0,755	0,787	0,692	0,835	-0,047	0,031	-0,094	0,143
7. Коеф. маневр. власних оборотних коштів (Кман _{вок})	$\frac{\phi.1, p.1165}{\phi.1, p.1495 - \phi.1, p.1095}$	0,034	0,077	0,205	0,074	0,046	0,043	0,127	-0,131	-0,027
8. Коеф. покриття запасів (Кпокр.зап)	$\frac{\phi.1, p.1495 - p.1095 + p.1600 + p.1615}{\phi.1, p.1100 + p.1110}$	1,337	1,308	1,501	1,085	1,184	-0,029	0,193	-0,415	0,099

Додаток Н
Товарна продукція в ПВФ «Агроцентр»

Вид продукції	2017 р.		2018р.		2019р.		2020р.		2021р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Пшениця	20360,3	15,2	26094,9	16,4	27105,2	16,6	23062,8	13,7	33325,7	16,7
Кукурудза на зерно	10430,4	7,8	9287,4	6,9	8758,9	5,4	19794,9	11,8	16321,3	8,2
Соняшник	38765,2	28,9	38642,1	24,3	45290,2	27,8	35294,9	20,9	54510,9	27,3
Птиця	13329,1	9,9	14308,1	9,0	13763,9	8,5	16719,5	9,9	15738,2	7,9
Яйця	42839,1	31,9	60590,7	38,1	52642,8	32,3	51359,8	30,5	70291,2	35,2
Інша продукція рослинництва та тваринництва	8528,6	6,4	10285,8	6,4	15351,5	9,4	21958,6	13	9428,7	4,7
Всього по підприємству	134255	100	159209	100	162912,5	100	168190,8	100	199616	100

Додаток О

Дані до розрахунку сезонної хвилі цін на яйця ПФФ «Агроцентр» за 2017-2021 роки, грн за тис. штук

Місяць	Рік					Усього, грн за тис шт	У середньому, грн за тис шт	Сезонна хвиля, %
	2017	2018	2019	2020	2021			
Січень	1284,1	1736	1580,7	1176,6	2190,3	7967,7	1593,54	113,87
Лютий	1223,4	1699,2	1504,5	1076,3	2042	7545,4	1509,08	107,84
Березень	1122,2	1710	1471,9	1025,1	2080	7409,2	1481,84	105,89
Квітень	1010,5	1677,2	1406,9	1075,7	2039	7209,3	1441,86	103,03
Травень	972,7	1623,4	1319	1119,1	1927	6961,2	1392,24	99,49
Червень	962	1564	1224,1	1128,9	1836,2	6715,2	1343,04	95,97
Липень	921,4	1494,2	1195,2	1109,4	1781,4	6501,6	1300,32	92,92
Серпень	937,3	1480,4	1179,9	1110,9	1791	6499,5	1299,9	92,89
Вересень	973,6	1502,8	1173,4	1113,1	1807,6	6570,5	1314,1	93,90
Жовтень	1029	1531,7	1189,2	1141,8	1814	6705,7	1341,14	95,84
Листопад	1090,1	1589,5	1195,9	1178,8	1828,7	6883	1376,6	98,37
Усього	13543,3	19626,4	16459,7	14275,7	23158,2	76968,3	1399,42	

Додаток П

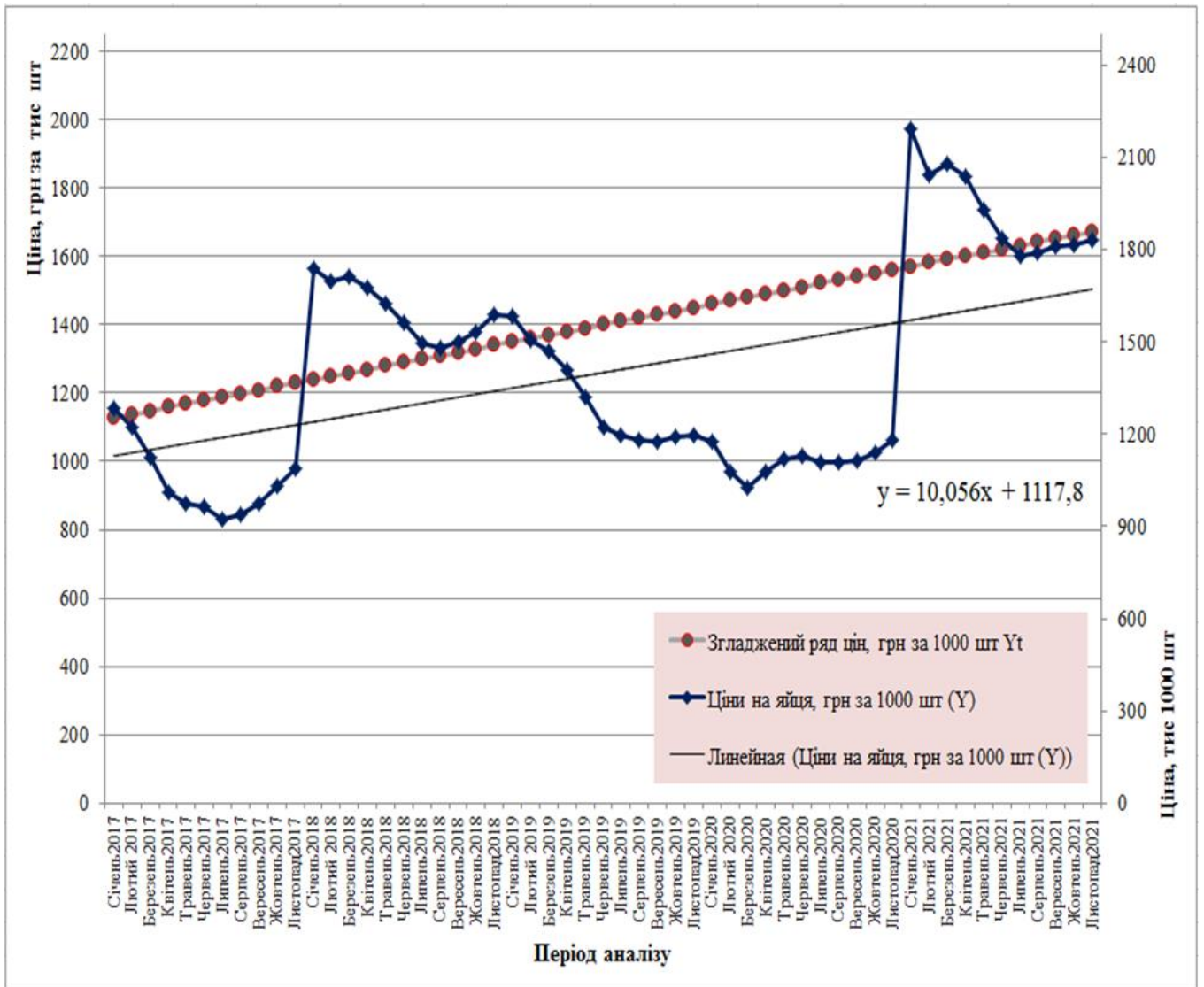
Результати обчислення сезонних коливань цін на яйця ПФФ «Агроцентр» за 2017-
2021 р

Рік	Місяць	Ціни на яйця, грн за тис шт Y	Згладжений ряд цін, грн за тис шт Y_t
2017	Січень	1284,1	1127,91
	Лютий	1223,4	1137,97
	Березень	1122,2	1148,02
	Квітень	1010,5	1158,08
	Травень	972,7	1168,14
	Червень	962	1178,19
	Липень	921,4	1188,25
	Серпень	937,3	1198,30
	Вересень	973,6	1208,36
	Жовтень	1029	1218,42
	Листопад	1090,1	1228,47
2018	Січень	1736	1238,53
	Лютий	1699,2	1248,58
	Березень	1710	1258,64
	Квітень	1677,2	1268,70
	Травень	1623,4	1278,75
	Червень	1564	1288,81
	Липень	1494,2	1298,86
	Серпень	1480,4	1308,92
	Вересень	1502,8	1318,98
	Жовтень	1531,7	1329,03
	Листопад	1589,5	1339,09
2019	Січень	1580,7	1349,14
	Лютий	1504,5	1359,20
	Березень	1471,9	1369,26
	Квітень	1406,9	1379,31
	Травень	1319	1389,37
	Червень	1224,1	1399,42
	Липень	1195,2	1409,48
	Серпень	1179,9	1419,54
	Вересень	1173,4	1429,59
	Жовтень	1189,2	1439,65
	Листопад	1195,9	1449,70

Продовження додатку II

2020	Січень	1176,6	1459,76
	Лютий	1076,3	1469,82
	Березень	1025,1	1479,87
	Квітень	1075,7	1489,93
	Травень	1119,1	1499,98
	Червень	1128,9	1510,04
	Липень	1109,4	1520,10
	Серпень	1110,9	1530,15
	Вересень	1113,1	1540,21
	Жовтень	1141,8	1550,26
	Листопад	1178,8	1560,32
2021	Січень	2190,3	1570,38
	Лютий	2042	1580,43
	Березень	2080	1590,49
	Квітень	2039	1600,54
	Травень	1927	1610,60
	Червень	1836,2	1620,66
	Липень	1781,4	1630,71
	Серпень	1791	1640,77
	Вересень	1807,6	1650,82
	Жовтень	1814	1660,88
	Листопад	1828,7	1670,94

Додаток Р

Сезонні коливання цін на яйця на ПФФ «Агроцентр» методом аналітичного згладжування і рівняння прямої

